

SPIS TREŚCI		
Dział	Treść działu	Strona
I.	Wstęp i dane ogólne	3
II.	Cele i zasady udzielania pomocy społecznej	4
III.	Dodatek mieszkaniowy	8
IV.	Zryczałtowany dodatek energetyczny	10
V.	Świadczenia rodzinne	11
VI.	Zasilek dla opiekuna	16
VII.	Wsparcie kobiet w ciąży i rodzin „Za Życiem”	17
VIII.	Pomoc Państwa w wychowaniu dzieci – Świadczenie wychowawcze „RODZINA 500 PLUS”	18
IX.	Pomoc osobom uprawnionym do alimentów	20
X.	Piecza zastępcza	25
XI.	Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	31
XII.	Karta Dużej Rodziny	34
XIII.	Wielkopolska Karta Dużej Rodziny	36
XIV.	Karta Dużej Rodziny Gminy Kościelec	37
XV.	Karta Seniora Gminy Kościelec	38
XVI.	Inne zadania	38
XVII.	Realizacja pracy socjalnej	40
XVIII.	Budżet i udział środków	42
XIX.	Realizacja budżetu	43
XX.	Cele, potrzeby, wnioski i uwagi końcowe	45

I. WSTĘP I DANE OGÓLNE

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kościelcu jest jednostką organizacyjną Gminy Kościelec powołaną do realizacji zadań własnych i zleconych gminie z zakresu pomocy społecznej. Działa na podstawie obowiązujących przepisów prawa: Statutu zatwierdzonego Uchwałą Rady Gminy Kościelec Nr XIX/123/16 z dnia 25.05.2016 roku, Zarządzenia Nr 1/2007 Kierownika GOPS w Kościelcu z dnia 02 stycznia 2007 roku w sprawie wprowadzenia Regulaminu Organizacyjnego Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kościelcu, oraz aktów prawnych wydanych przez Radę Gminy w Kościelcu, Wójta Gminy Kościelec i Kierownika Ośrodka.

Ośrodek Pomocy Społecznej posiada własny wyodrębniony budżet.

Działalność Ośrodka Pomocy Społecznej w Kościelcu finansowana jest:

- 1) ze środków budżetu gminy,
- 2) ze środków budżetu państwa.

W roku 2016 oprócz zadań wynikających z ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (j. t. Dz. U. z 2016 r., poz. 930 ze zm.) realizował również zadania wynikające z:

- ustawy z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (j. t. Dz. U. z 2016 r., poz. 1518 ze zm.)
- ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2014 r., poz. 567 ze zm.)
- ustawy z dnia 21 czerwca 2001 roku o dodatkach mieszkaniowych (j. t. Dz. U. z 2017 r., poz. 180)
- ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 roku Prawo energetyczne (j. t. Dz. U. z 2017 r., poz. 220)
- ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (j. t. Dz. U. z 2017 r., poz. 697)
- ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1390)
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2014 r. poz. 1863 ze zm.)
- uchwały Nr 221 Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014 – 2020 (M. P. z 2013 r., poz. 1024).

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kościelcu od dnia 01 kwietnia 2016 roku realizuje również zadania związane z funduszem alimentacyjnym i świadczeniem wychowawczym w ramach programu „Rodzina 500 plus” na podstawie ustaw:

- ustawy z dnia 22 kwietnia 2005 roku o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej (Dz. U. z 2005 r. Nr 86 poz. 732 ze zm.)
- ustawy z dnia 07 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (j. t. Dz. U. z 2017 r. poz. 489)
- ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (Dz. U. z 2016 r. poz. 195 ze zm.).

Ponadto GOPS w Kościelcu od 2016 roku realizuje zadania wynikające z Uchwał Rady Gminy Kościelec w zakresie Karty Seniora Gminy Kościelec i Karty Dużej Rodziny

Gminy Kościelec, a od dnia 01 stycznia 2017 roku zadania wynikające z ustawy z dnia 04 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za Życiem” (Dz. U. z 2016 r. poz. 1860).

Zasilki z pomocy społecznej, świadczenia rodzinne, zasilki dla opiekunów, fundusz alimentacyjny, świadczenie wychowawcze, dodatki mieszkaniowe, dodatki energetyczne, a także wsparcie rodziny i system pieczy zastępczej, czy też działalność w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, Karta Dużej Rodziny, Karta Seniora, czy pomoc państwa w zakresie dożywiania to oddzielne systemy, ale wzajemnie się uzupełniające.

Zgodnie ze Statutem i Regulaminem Organizacyjnym GOPS w Kościelcu w skład struktury organizacyjnej Ośrodka wchodzi następujące stanowiska:

- Kierownika
- Głównego księgowego
- Pracowników socjalnych
- Asystenta rodziny
- Inne stanowiska urzędnicze
- Pracowników administracyjno - biurowych
- Opiekunek domowych.

GOPS w zależności od potrzeb Ośrodka i organizacji pracy może zatrudniać także inne osoby, nie wskazane powyżej - § 10 ust. 2 statutu.

W roku 2016 na stałe w Ośrodku było zatrudnionych 8 pracowników na umowy o pracę na czas nieokreślony tj. kierownik, główna księgowa, 3 pracowników socjalnych uprawnionych do przeprowadzania wywiadów środowiskowych (rodzinnych), 2 pracowników na stanowiskach ds. świadczeń rodzinnych oraz 1 pracownik na stanowisku ds. funduszu alimentacyjnego i świadczenia wychowawczego. Dodatkowo w roku 2016 Ośrodek Pomocy Społecznej zatrudniał 1 osobę na umowę o pracę zawartą na czas określony jako opiekunka domowa. Ponadto 2 osoby pracowały w ramach stażu skierowane do pracy w ramach podpisanych umów z Powiatowym Urzędem Pracy w Kole. Ośrodek zatrudniał także opiekunki domowe na umowy zlecenia w różnych okresach czasu i w zależności od potrzeb na świadczenie usług opiekuńczych. W okresie od dnia 01 stycznia 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku w Ośrodku Pomocy Społecznej zatrudniony był również asystent rodziny na umowę o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy w systemie zadaniowym. Większość środków na zatrudnienie asystenta rodziny pozyskanych zostało z Resortowego programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej na rok 2016 „Asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej”.

II. CELE I ZASADY UDZIELANIA POMOCY SPOŁECZNEJ

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenie niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym osób i rodzin przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia oraz ich integrację ze środowiskiem.

Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Rodzaj, forma i rozmiar świadczenia powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy, zaś potrzeby osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej powinny zostać uwzględnione, jeżeli odpowiadają celom i mieszczą się w możliwościach pomocy społecznej.

Główne cele pomocy społecznej:

- 1) wsparcie osób i rodzin w przezwyciężeniu trudnej sytuacji życiowej, doprowadzenie – w miarę możliwości – do ich życiowego usamodzielnienia i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka,
- 2) zapewnienie dochodu na poziomie interwencji socjalnej dla osób nie posiadających dochodu lub o niskich dochodach, w wieku poprodukcyjnym i osobom niepełnosprawnym, a także osobom, które wymagają okresowego wsparcia,
- 3) zapewnienie profesjonalnej pomocy rodzinom dotkniętym skutkami patologii społecznej, w tym przemocą w rodzinie,
- 4) integracja ze środowiskiem osób wykluczonych społecznie,
- 5) stworzenie sieci usług socjalnych adekwatnych do potrzeb w tym zakresie.

Pomoc społeczna polega w szczególności na:

- 1) przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń,
- 2) pracy socjalnej,
- 3) prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- 4) analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
- 5) realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych,
- 6) rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej są zobowiązane do współdziałania w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji życiowej.

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy:

- 1) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka,
- 2) sporządzanie oceny w zakresie pomocy społecznej,
- 3) udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
- 4) przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych,
- 5) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych,

- 6) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
- 7) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom nie mającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia,
- 8) przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego,
- 9) opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem,
- 10) praca socjalna,
- 11) organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- 12) prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych,
- 13) dożywianie dzieci,
- 14) sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym,
- 15) kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu,
- 16) pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- 17) sporządzenie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w formie dokumentu elektronicznego z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,
- 18) utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenie pracowników,
- 19) przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych,
- 20) opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Do zadań własnych gminy należy również:

- 1) przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych,
- 2) przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze,
- 3) prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki,
- 4) opracowanie i realizacja projektów socjalnych,
- 5) podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych,
- 6) współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach oraz realizacji Programu Aktywizacja i Integracja, o którym mowa w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę należy:

- 1) organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi,

- 2) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną,
- 3) prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- 4) realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia,
- 5) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom,
- 6) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którzy uzyskali zgodę na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- 7) wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

- 1) ubóstwa,
- 2) sieroctwa,
- 3) bezdomności,
- 4) bezrobocia,
- 5) niepełnosprawności,
- 6) długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- 7) przemocy w rodzinie,
- 8) potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,
- 9) potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- 10) bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- 11) trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą,
- 12) trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- 13) alkoholizmu lub narkomani,
- 14) zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,
- 15) klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Prawo do świadczeń pieniężnych przysługuje:

- 1) osobie samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza kwoty 634,00 zł., zwanej dalej „kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej”,
- 2) osobie w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza kwoty 514,00 zł., zwanej „kryterium dochodowym na osobę w rodzinie”,
- 3) rodzinie, której dochód nie przekracza sumy kwot kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, zwanej dalej „kryterium dochodowym rodziny”- przy jednoczesnym wystąpieniu co najmniej jednego z powodów wymienionych w art. 7 pkt. 2 – 15 ustawy o pomocy społecznej lub innych okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy społecznej,

Zasady udzielania pomocy społecznej:

Świadczenia pomocy społecznej udzielane są na wniosek:

- 1) osoby zainteresowanej,
- 2) jej przedstawiciela ustawowego,
- 3) innej osoby, za zgodą osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego.

Pomoc społeczna może być także udzielana z urzędu.

III. DODATEK MIESZKANIOWY

1. Kto jest uprawniony

Ustawa wskazuje krąg osób uprawnionych do otrzymania dodatku mieszkaniowego. Przysługuje on:

- najemcom oraz podnajemcom lokali mieszkalnych (dotyczy to zarówno mieszkań będących własnością gminy - czyli lokali komunalnych, mieszkań będących własnością zakładu pracy – tzw. mieszkań zakładowych, jak i mieszkań w domu prywatnym czynszowym, mieszkań wynajmowanych na wolnym rynku),
- osobom mieszkającym w lokalach mieszkalnych, do których przysługuje im spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego (własnościowe lub lokatorskie),
- osobom mieszkającym w lokalach mieszkalnych znajdujących się w budynkach stanowiących ich własność i właścicielom samodzielnych lokali mieszkalnych,
- innym osobom mającym tytuł prawny do zajmowanego lokalu mieszkalnego i ponoszącym wydatki związane z jego zajmowaniem (np. na skutek umowy użyczenia),
- osobom zajmującym lokal mieszkalny bez tytułu prawnego, oczekującym na przysługujący im lokal zamienny albo socjalny.

2. Od czego zależy przyznanie dodatku

Pierwszym warunkiem jest średni dochód na miesiąc

Dochód gospodarstwa domowego oblicza się dodając wszystkie dochody brutto osób, które stale zamieszkują razem w tym gospodarstwie. Za dochód uważa się wszelkie przychody po odliczeniu kosztów ich uzyskania (ale nie podatku) oraz po odliczeniu składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe oraz na ubezpieczenie chorobowe.

Muszą to być dochody brutto (czyli z podatkiem) z 3 ostatnich miesięcy sprzed daty złożenia wniosku.

Do dochodów nie wlicza się:

- świadczeń pomocy materialnej dla uczniów (przykładem takiej pomocy są stypendia opisane w ustawie o systemie oświaty, t. j. Dz. U. 2016 poz. 1943 ze zm.),
- dodatków dla sierot zupełnych,
- jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia się dziecka oraz dodatku (do zasiłku rodzinnego) z tytułu urodzenia dziecka,
- pomocy w zakresie dożywiania,
- zasiłków pielęgnacyjnych,
- zasiłków okresowych z pomocy społecznej oraz jednorazowych świadczeń pieniężnych i świadczeń w naturze z pomocy społecznej,
- dodatków mieszkaniowych (tzn. dodatków, które zostały przyznane wcześniej, jeśli osoba lub rodzina kolejny raz ubiega się o pomoc),

Średni dochód na miesiąc oblicza się dzieląc dochód gospodarstwa domowego przez 3 (liczba miesięcy) i przez liczbę osób w gospodarstwie domowym. O dodatek można ubiegać się, jeśli po obliczeniu okazuje się, że średni dochód na jedną osobę nie przekracza:

- 175% kwoty najniższej emerytury - dla osoby mieszkającej samotnie (*gospodarstwo jednoosobowe*),
- 125% kwoty najniższej emerytury - dla rodziny, w której są co najmniej dwie osoby (*gospodarstwo wieloosobowe*).

Wysokość najniższej emerytury do dnia 28 lutego 2016 roku wynosiła 880,45 złotych, a od dnia 01 marca 2016 roku wynosiła 882,56 złotych. Od dnia 01 marca 2017 roku wysokość najniższej emerytury wynosi 1 000,00 złotych.

UWAGA: Wysokość najniższej emerytury zmienia się – podlega waloryzacji.

O dodatek można ubiegać się, gdy dochód na jedną osobę w gospodarstwie domowym jest większy od wyżej wymienionych, ale kwota tej nadwyżki nie przekracza wysokości dodatku. W takiej sytuacji przysługujący dodatek obniża się o tę kwotę (o kwotę nadwyżki).

Drugi warunek – powierzchnia zajmowanego lokalu

Przy ustalaniu powierzchni (użytkowej) lokalu bierze się pod uwagę wszystkie pomieszczenia takie jak: pokoje, kuchnie, spiżarnie, przedpokoje, alkozy, hole, korytarze, łazienki i inne pomieszczenia służące potrzebom mieszkalnym i gospodarczym. Nie wlicza się jednak: balkonów, tarasów, loggii, antresoli, szaf i schowków w ścianach, pralni, suszarni, wózkowni, strychów, piwnic i komórek na opał. Ustalona w ten sposób powierzchnia (użytkowa) nie może być większa niż powierzchnia określona ustawowo (powierzchnia normatywna). Oznacza to, że odpowiednio do liczby osób w rodzinie (gospodarstwie domowym) powierzchnia lokalu nie może być większa od:

	powierzchnia normatywna
dla 1 osoby	35 m ²
dla 2 osób	40 m ²
dla 3 osób	45 m ²
dla 4 osób	55 m ²
dla 5 osób	65 m ²
dla 6 osób	70 m ²

Dodatkowe warunki:

- jeśli w lokalu mieszka więcej niż 6 osób, dla każdej następnej osoby zwiększa się powierzchnię normatywną o 5 m²,
- jeśli w lokalu mieszka osoba niepełnosprawna poruszająca się na wózku, lub jeżeli niepełnosprawność wymaga zamieszkiwania w odrębnym pokoju, wielkość powierzchni normatywnej zwiększa się o 15 m². O wymogu zamieszkiwania w oddzielnym pokoju orzekają powiatowe zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności. W przypadku osób niepełnosprawnych, które legitymują się orzeczeniem zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności wydanym przed 23 listopada 2004 r. (lub orzeczeniem o niezdolności do pracy albo grupie inwalidzkiej, wydanym przed tą datą), konieczność zamieszkiwania w oddzielnym pokoju może być udokumentowana **w szczególności zaświadczeniem lekarskim lub opinią biegłego.**

Wniosek o przyznanie dodatku mieszkaniowego

Dodatek mieszkaniowy przyznaje Wójt Gminy w drodze decyzji administracyjnej. Osoba uprawniona do dodatku mieszkaniowego powinna złożyć wniosek, do którego dołącza deklarację o dochodach za trzy pełne miesiące kalendarzowe poprzedzające dzień złożenia wniosku oraz inne niezbędne dokumenty.

Dodatku mieszkaniowego nie przyznaje się, jeśli byłby on niższy niż 2 % kwoty najniższej emerytury.

W przypadku stwierdzenia, że osoba której przyznano dodatek mieszkaniowy, nie opłaca na bieżąco należności za zajmowany lokal, wypłatę dodatku mieszkaniowego wstrzymuje się w drodze decyzji administracyjnej do czasu uregulowania zaległości. Jeżeli uregulowanie zaległości nie nastąpi w ciągu trzech miesięcy od dnia wydania decyzji wstrzymującej, decyzja o przyznaniu dodatku mieszkaniowego wygasa.

Odwołania od decyzji w sprawie dodatku mieszkaniowego wnosi się do Samorządowego Kolegium Odwoławczego za pośrednictwem organu, który wydał decyzję.

Wywiad środowiskowy

Gmina przyznając dodatek mieszkaniowy ma możliwość przeprowadzenia wywiadu środowiskowego w celu sprawdzenia, czy dochody wykazane w złożonej deklaracji są prawdziwe. Wywiad taki jest zawsze przeprowadzany w miejscu zamieszkania wnioskodawcy w ciągu 14 dni od daty złożenia wniosku o przyznanie dodatku mieszkaniowego. W trakcie wywiadu ustala się aktualną sytuację dochodową, zawodową, zdrowotną i rodzinną wnioskodawcy. Pracownik przeprowadzający wywiad ma prawo żądać od wnioskodawcy i innych członków gospodarstwa domowego złożenia oświadczenia o stanie majątkowym, w którym należy ujawnić między innymi posiadane nieruchomości i ruchomości, zasoby pieniężne oraz przedmioty wartościowe. Odmowa złożenia takiego oświadczenia, będzie podstawą do wydania decyzji odmownej w sprawie przyznania dodatku mieszkaniowego.

W przypadku, gdy okaże się, że istnieje rażąca dysproporcja między niskimi dochodami wykazanymi w deklaracji a faktycznym stanem majątkowym wnioskodawcy lub gdy faktyczna liczba wspólnie stale zamieszkujących i gospodarujących z wnioskodawcą jest mniejsza niż w deklaracji organ odmawia przyznania dodatku. Jeżeli dodatek mieszkaniowy przyznano na podstawie nieprawdziwych danych, osoba otrzymująca dodatek będzie musiała zwrócić nienależnie pobrane kwoty w podwójnej wysokości.

IV. ZRYCZAŁTOWANY DODATEK ENERGETYCZNY

Od 1 stycznia 2014 roku odbiorcy wrażliwemu energii elektrycznej przysługuje zryczałtowany dodatek energetyczny.

Zgodnie z ustawą, **odbiorcą wrażliwym energii elektrycznej jest osoba, której przyznano dodatek mieszkaniowy** w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy o dodatkach mieszkaniowych, która jest stroną umowy kompleksowej lub umowy sprzedaży energii elektrycznej zawartej z przedsiębiorstwem energetycznym i zamieszkuje w miejscu dostarczania energii elektrycznej.

Wymagane wnioski i dokumenty

Aby otrzymać dodatek energetyczny należy:

- posiadać ustalone prawo do dodatku mieszkaniowego,
- złożyć wniosek o przyznanie dodatku energetycznego z załączoną umową kompleksową lub umową sprzedaży energii elektrycznej, której stroną jest osoba pobierająca dodatek mieszkaniowy,
- zamieszkiwać w miejscu dostarczania energii elektrycznej.

Wysokość zryczałtowanego dodatku energetycznego

Zgodnie z obwieszczeniem Ministra Gospodarki z dnia 17 kwietnia 2015 roku - wysokość dodatku energetycznego w okresie od dnia 1 maja 2015 r. do dnia 30 kwietnia 2016 r. dla gospodarstwa domowego wynosiła:

1. prowadzonego przez osobę samotną wynosi - **11,09 zł/miesiąc**,
2. składającego się z 2 do 4 osób wynosi - **15,40 zł/ miesiąc**,
3. składającego się z co najmniej 5 osób wynosi - **18,48 zł/miesiąc**.

Wysokość zryczałtowanego dodatku energetycznego za okres od 01 maja 2016 r. do 30 kwietnia 2017 r. ogłoszona została przez Ministra Energetyki w obwieszczeniu z dnia 26 kwietnia 2016 roku opublikowanym w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” poz. 411 i wynosi dla gospodarstwa domowego:

1. prowadzonego przez osobę samotną wynosi - **11,29 zł/miesiąc**,
2. składającego się z 2 do 4 osób wynosi - **15,68 zł/ miesiąc**,
3. składającego się z co najmniej 5 osób wynosi - **18,81 zł/miesiąc**.

Dodatek energetyczny wypłaca się odbiorcy wrażliwemu energii elektrycznej do dnia 10 każdego miesiąca z góry.

V. ŚWIADCZENIA RODZINNE

Finansowany z budżetu państwa aktualny system świadczeń rodzinnych obowiązuje od 1 maja 2004 roku i ma na celu wsparcie rodzin w wychowaniu i utrzymaniu dzieci. Aby uzyskać prawo do świadczeń rodzinnych, trzeba spełnić określone warunki. Do najistotniejszych zalicza się kryterium dochodowe: 674,00 zł na osobę lub 764,00 zł w przypadku gdy członkiem rodziny jest dziecko niepełnosprawne. Prawo do świadczeń rodzinnych jest przyznawane na okres zasiłkowy, który trwa od dnia 1 listopada do dnia 31 października następnego roku kalendarzowego lub w przypadku świadczeń uzależnionych od niepełnosprawności do końca ważności orzeczenia o niepełnosprawności.

Świadczeniami rodzinnymi są:

- 1) zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego,
- 2) jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka (1000,00 zł - przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 1.922,00 zł na osobę),
- 3) świadczenia opiekuńcze:
  - zasiłek pielęgnacyjny (aktualnie 153,00 zł),
  - specjalny zasiłek opiekuńczy (520,00 złotych) – przysługuje opiekunom osób niepełnosprawnych jeżeli łączny dochód rodziny osoby sprawującej opiekę i osoby niepełnosprawnej wymagającej opieki nie przekracza kwoty 764,00 złotych na osobę,
  - świadczenie pielęgnacyjne (wypłacane w 2016 roku było w kwocie 1.300,00 złotych miesięcznie, a od 01.01.2017 r. wynosi 1.406.00 złotych przeprowadzono bowiem jego pierwszą waloryzację) – przysługuje opiekunom osób niepełnosprawnych, jeżeli niepełnosprawność powstała nie później niż do ukończenia 18 roku życia lub w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej, jednak nie później niż do ukończenia 25 roku życia.

Obecnie wysokość zasiłku rodzinnego wynosi miesięcznie:

- ✓ 95,00 zł - na dziecko w wieku do ukończenia 5 roku życia;
- ✓ 124,00 zł – na dziecko w wieku powyżej 5 roku życia do ukończenia 18 roku życia;
- ✓ 135,00 zł – na dziecko w wieku powyżej 18 roku życia do czasu nauki w szkole, jednak nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia, albo 24 roku życia, jeżeli kontynuuje naukę w szkole lub w szkole wyższej i legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.

Osoba mająca prawo do zasiłku rodzinnego może ubiegać się o następujące dodatki:

- 1) urodzenia dziecka (1 000 zł na dziecko - jest to świadczenie jednorazowe);
- 2) opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego (400 zł miesięcznie),
- 3) samotnego wychowywania dziecka (185 zł miesięcznie na dziecko oraz na dziecko niepełnosprawne 370 zł – nie więcej jednak niż dwa dodatki w jednej rodzinie);
- 4) dodatku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej (95 zł miesięcznie na trzecie i na następne dzieci uprawnione do zasiłku rodzinnego);
- 5) kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego (90 zł miesięcznie na dziecko w wieku do 5 lat, 110 zł – na dziecko w wieku powyżej 5 roku życia do ukończenia 24 roku życia);
- 6) rozpoczęcia roku szkolnego (100 zł jednorazowo – każda klasa szkoły do policealnej włącznie oraz na dziecko rozpoczynające roczne przygotowanie przedszkolne);
- 7) podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania (113,00 zł miesięcznie na zamieszkanie w internacie lub 69,00 zł miesięcznie na dojazd do szkoły - wypłacany przez 10 miesięcy w roku).

Mechanizm „złotówka za złotówkę”

Od dnia 1 stycznia 2016 r. obowiązuje nowe brzmienie art. 5 ust. 3 ustawy o świadczeniach rodzinnych, który wprowadza nowy sposób ustalania wysokości przysługujących zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami w przypadku **przekroczenia kryterium dochodowego uprawniającego do zasiłku rodzinnego** (tzw. mechanizm „złotówka za złotówkę”). Zgodnie z art. 3 ust. 3 ustawy w przypadku gdy dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie lub dochód osoby uczącej się przekracza kwotę uprawniającą daną rodzinę lub osobę uczącą się do zasiłku rodzinnego pomnożoną przez liczbę członków danej rodziny o kwotę nie wyższą niż łączna kwota zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami przysługujących danej rodzinie w okresie zasiłkowym, na który jest ustalane prawo do tych świadczeń, zasiłek rodzinny wraz z dodatkami przysługują w wysokości różnicy między łączną kwotą zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami, a kwotą, o którą został przekroczony dochód rodziny. Łączną kwotę zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami, o której mowa w zdaniu poprzednim, stanowi suma przysługujących danej rodzinie w danym okresie zasiłkowym:

1. zasiłków rodzinnych podzielonych przez liczbę miesięcy, na które danej rodzinie jest ustalane prawo do tych zasiłków;
2. dodatków do zasiłku rodzinnego z tytułu: opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, samotnego wychowywania dziecka, wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, kształcenia i rehabilitacji dziecka - podzielonych przez liczbę miesięcy, na które danej rodzinie jest ustalane prawo do tych dodatków;

3. dodatków do zasiłku rodzinnego z tytułu: urodzenia dziecka, rozpoczęcia roku szkolnego, podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania - podzielonych przez 12.

W przypadku gdy wysokość zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami przysługująca danej rodzinie, ustalona zgodnie z powyższym mechanizmem, jest niższa niż 20,00 zł, świadczenia te nie przysługują (art. 5 ust. 3 - 3d ustawy).

W celu przyznania poszczególnych zasiłków i dodatków wnioskodawcy muszą przedstawić odpowiednie zaświadczenia bądź oświadczenia, które podlegają dodatkowej analizie, a na podstawie art. 23 b do ustawy o świadczeniach rodzinnych organ prowadzący postępowanie w sprawie świadczeń rodzinnych został także zobowiązany do samodzielnego uzyskania od organów podatkowych, organów emerytalno-rentowych i innych informacji o dochodach bądź niektórych zaświadczeń.

Świadczenie rodzicielskie

Świadczenie rodzicielskie przysługuje:

- 1) matce albo ojcu dziecka*;
- 2) opiekunowi faktycznemu dziecka (tj. osobie faktycznie opiekującej się dzieckiem, jeżeli wystąpiła z wnioskiem do sądu rodzinnego o przysposobienie dziecka) w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 7 roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego - do ukończenia 10 roku życia;
- 3) rodzinie zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej, w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 7 roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego - do ukończenia 10 roku życia;
- 4) osobie, która przysposobiła dziecko, w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 7 roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego - do ukończenia 10 roku życia.

* Świadczenie rodzicielskie przysługuje ojcu dziecka w przypadku:

- 1) skrócenia okresu pobierania świadczenia rodzicielskiego na wniosek matki dziecka po wykorzystaniu przez nią tego świadczenia za okres co najmniej 14 tygodni od dnia urodzenia dziecka;
- 2) śmierci matki dziecka;
- 3) porzucenia dziecka przez matkę.

Świadczenie rodzicielskie przysługuje przez okres:

- 1) 52 tygodni - w przypadku urodzenia jednego dziecka przy jednym porodzie, przysposobienia jednego dziecka lub objęcia opieką jednego dziecka;
- 2) 65 tygodni - w przypadku urodzenia dwojga dzieci przy jednym porodzie, przysposobienia dwojga dzieci lub objęcia opieką dwojga dzieci;
- 3) 67 tygodni - w przypadku urodzenia trojga dzieci przy jednym porodzie, przysposobienia trojga dzieci lub objęcia opieką trojga dzieci;
- 4) 69 tygodni - w przypadku urodzenia czworga dzieci przy jednym porodzie, przysposobienia czworga dzieci lub objęcia opieką czworga dzieci;
- 5) 71 tygodni - w przypadku urodzenia pięciorga i więcej dzieci przy jednym porodzie, przysposobienia pięciorga i więcej dzieci lub objęcia opieką pięciorga i więcej dzieci.

Aby objąć wsparciem jak największą grupę osób i zapewnić rodzicom jak największe wsparcie materialne w pierwszym okresie życia dziecka, świadczenie rodzicielskie w

wysokości 1000 zł miesięcznie nie jest uzależnione od kryterium dochodowego (jest to kwota netto, gdyż świadczenie rodzicielskie nie podlega opodatkowaniu, ani innym obciążeniom).

Kwotę świadczenia rodzicielskiego przysługującą za niepełny miesiąc ustala się, dzieląc kwotę świadczenia przez liczbę wszystkich dni kalendarzowych w tym miesiącu, a otrzymaną kwotę mnoży się przez liczbę dni kalendarzowych, za które świadczenie przysługuje. Kwotę świadczenia przysługującą za niepełny miesiąc zaokrągla się do 10 groszy w górę.

Osobie uprawnionej do świadczenia rodzicielskiego przysługuje:

- 1) w tym samym czasie jedno świadczenie rodzicielskie bez względu na liczbę wychowywanych dzieci;
- 2) jedno świadczenie rodzicielskie w związku z wychowywaniem tego samego dziecka.

Świadczenie rodzicielskie nie przysługuje, jeżeli:

- 1) co najmniej jeden z rodziców dziecka lub opiekun faktyczny dziecka (tj. osoba faktycznie opiekująca się dzieckiem, jeżeli wystąpiła z wnioskiem do sądu rodzinnego o przysposobienie dziecka), lub rodzina zastępcza, z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej, otrzymują zasiłek macierzyński lub uposażenie za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu macierzyńskiego, okres urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego lub okres urlopu rodzicielskiego;
- 2) dziecko zostało umieszczone w pieczy zastępczej - w przypadku matki lub ojca lub osoby, która przysposobiła dziecko;
- 3) jeden z rodziców dziecka lub opiekun faktyczny dziecka (tj. osoba faktycznie opiekująca się dzieckiem, jeżeli wystąpiła z wnioskiem do sądu rodzinnego o przysposobienie dziecka), lub rodzina zastępcza, z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej, nie sprawują lub zaprzestali sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem, w tym w związku z zatrudnieniem lub wykonywaniem innej pracy zarobkowej, które uniemożliwiają sprawowanie tej opieki;
- 4) w związku z wychowywaniem tego samego dziecka lub w związku z opieką nad tym samym dzieckiem jest już ustalone prawo do świadczenia rodzicielskiego, dodatku do zasiłku rodzinnego, o którym mowa w art. 10, świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego lub zasiłku dla opiekuna, o którym mowa w ustawie z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów;
- 5) osobom uprawnionym do świadczenia rodzicielskiego przysługuje za granicą świadczenie o podobnym charakterze do świadczenia rodzicielskiego, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

W przypadku zbiegu uprawnień do następujących świadczeń:

- 1) świadczenia rodzicielskiego lub
- 2) świadczenia pielęgnacyjnego, lub
- 3) specjalnego zasiłku opiekuńczego, lub
- 4) dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, lub
- 5) zasiłku dla opiekuna, o którym mowa w ustawie z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów

- przysługuje jedno z tych świadczeń wybrane przez osobę uprawnioną.

Prawo do świadczenia rodzicielskiego ustala się, począwszy od miesiąca urodzenia lub przysposobienia dziecka, a w przypadku opiekuna faktycznego dziecka i rodziny zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej, osób, od miesiąca objęcia dziecka opieką, jeżeli

wniosek o ustalenie prawa do świadczenia rodzicielskiego został złożony w terminie 3 miesięcy, licząc od dnia urodzenia lub przysposobienia dziecka, a w przypadku osób opiekuna faktycznego dziecka i rodziny zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej, od dnia objęcia dziecka opieką.

W przypadku złożenia wniosku po terminie, nie później jednak niż w okresie 52 tygodni, w przypadku urodzenia (przysposobienia, objęcia opieką) jednego dziecka i odpowiednio dłużej w przypadku urodzenia (przysposobienia, objęcia opieką) więcej dzieci, prawo do świadczenia rodzicielskiego ustala się, począwszy od miesiąca, w którym wpłynął wniosek.

W przypadku gdy świadczenie rodzicielskie przysługuje ojcu dziecka, termin 3 miesięcy, jest liczony od dnia skrócenia okresu pobierania świadczenia rodzicielskiego, śmierci matki dziecka lub porzucenia dziecka przez matkę.

Wzór wniosku o ustalenie prawa do świadczenia rodzicielskiego określa Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 grudnia 2015 r. w sprawie postępowania w sprawach o świadczenia rodzinne (Dz. U. poz. 2284).

Świadczenie rodzicielskie mogą otrzymywać także rodzice dzieci urodzonych przed 1 stycznia 2016 r., którzy nie otrzymują zasiłku macierzyńskiego lub uposażenia macierzyńskiego – w takim przypadku, świadczenie rodzicielskie będzie im przysługiwało od 1 stycznia 2016 r. do ukończenia przez dziecko 52 tygodnia życia (odpowiednio dłużej w przypadku wieloraczków).

Istotne dla osób otrzymujących zasiłek macierzyński lub uposażenie macierzyńskie jest także, iż od 1 stycznia 2016 r. minimalna wysokość netto tych świadczeń nie może być niższa niż wysokość świadczenia rodzicielskiego, tj. 1000 zł miesięcznie (zmiana ta wynika z nowelizacji w szczególności przepisów ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa).

Koordinacja świadczeń rodzinnych

Świadczenia rodzinne podlegają koordynacji w związku z podejmowaniem przez osoby uprawnione pracy poza granicami kraju. W przypadku osób, co do których zachodzi możliwość zaistnienia koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego prowadzona jest współpraca z Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej w Poznaniu celem weryfikacji osób uprawnionych do pobierania świadczeń rodzinnych.

W przypadku gdy członek rodziny osoby uprawnionej do świadczeń rodzinnych przebywa poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej w państwie, w którym mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, organ właściwy przekazuje wniosek wraz z dokumentami do marszałka województwa. Marszałek województwa ustala, czy w przekazanej sprawie mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

Gdy marszałek województwa w sytuacji, o której mowa wyżej, ustali, że mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, wydaje decyzję zgodnie z art. 21 ustawy o świadczeniach rodzinnych.

Koordinacja nie dotyczy wyjazdu lub pobytu turystycznego, leczniczego lub związanego z podjęciem przez dziecko kształcenia poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej.

W przypadku gdy marszałek województwa ustali, że w sprawie nie mają zastosowania przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego przekazuje sprawę organowi

właściwemu w celu ustalenia prawa do świadczeń rodzinnych, a organ właściwy ustala prawo do świadczeń rodzinnych od miesiąca złożenia wniosku do organu właściwego (GOPS)

W przypadku gdy osoby pobierały świadczenia rodzinne w Polsce w latach od momentu wejścia w życie ustawy o świadczeniach rodzinnych tj. od 01.05.2004 do nadal, a przez pewne okresy przebywały i pracowały poza granicami kraju i teraz ubiegają się o świadczenia rodzinne zza granicy i Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu występuje do organu właściwego o przeprowadzenie wznowień postępowań administracyjnych do ubiegłych okresów zasiłkowych i prowadzona jest procedura administracyjna poprzez wydawanie decyzji uchylających czasookresy przyznanych świadczeń.

VI. ZASIŁEK DLA OPIEKUNA

Zasiłek dla opiekuna przysługuje osobie, jeżeli decyzja o przyznaniu jej prawa do świadczenia pielęgnacyjnego wygasła z mocy prawa na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1548 oraz z 2013 r. poz. 1557) z dniem 1 lipca 2013 r.

Zasiłek dla opiekuna przysługuje w wysokości 520 zł miesięcznie.

Prawo do zasiłku dla opiekuna ustalane było na czas nieokreślony, chyba że orzeczenie o niepełnosprawności lub orzeczenie o stopniu niepełnosprawności zostało wydane na czas określony. W przypadku wydania orzeczenia o niepełnosprawności lub orzeczenia o stopniu niepełnosprawności na czas określony prawo do zasiłku dla opiekuna ustala się do ostatniego dnia miesiąca, w którym upływa termin ważności orzeczenia.

W przypadku upływu terminu, na który została wydana decyzja, w związku z utratą ważności orzeczenia o niepełnosprawności lub orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, prawo do zasiłku dla opiekuna, w związku z uzyskaniem nowego orzeczenia, ustala się na wniosek.

Ustalając prawo do zasiłku dla opiekuna organ, o którym mowa w art. 5 ust. 1 ustawy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekuna zwracał się do kierownika ośrodka pomocy społecznej o przeprowadzenie rodzinnego wywiadu środowiskowego, na zasadach określonych w przepisach o pomocy społecznej, w celu potwierdzenia faktu sprawowania opieki przez osobę ubiegającą się o zasiłek dla opiekuna. Wywiad przeprowadzany był w miejscu sprawowania opieki nad osobą niepełnosprawną.

Obecnie aktualizację wywiadu przeprowadza się co 6 miesięcy, jeżeli do końca okresu, na który zostało ustalone prawo do zasiłku dla opiekuna, pozostało więcej niż 3 miesiące, oraz w każdej sytuacji, gdy zaistnieją wątpliwości co do faktu sprawowania opieki przez osobę pobierającą zasiłek dla opiekuna. Organ zwraca się do kierownika ośrodka pomocy społecznej o przeprowadzenie aktualizacji wywiadu.

Zasiłki dla opiekunów i koszty ich obsługi, składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne są finansowane ze środków z budżetu państwa na realizację świadczeń rodzinnych. Realizacja zasiłków dla opiekunów jest zadaniem zleconym z zakresu administracji rządowej realizowanym przez gminy.

VII. WSPARCIE KOBIEŃ W CIĄŻY I RODZIN „ZA ŻYCIEM”

Ustawa z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” weszła w życie z początkiem 2017 roku. Zgodnie z przepisami rodzinom, w których urodzi się żywe dziecko z ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniem albo nieuleczalną chorobą zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, przysługuje jednorazowe świadczenie w wysokości 4 000,00 złotych. Nie jest ono uzależnione od dochodów.

Wniosek o wypłatę jednorazowego świadczenia składa się w terminie 12 miesięcy od dnia narodzin dziecka. Wniosek złożony po terminie pozostawia się bez rozpoznania. Prawa do świadczenia „Za życiem” przysługuje nie tylko dla dzieci urodzonych po 31 grudnia 2016 roku. Świadczenie przysługuje również dzieciom urodzonym w 2016 roku, jeżeli wniosek zostanie złożony w terminie. Jeżeli koniec 12-miesięcznego terminu przypada na dzień ustawowo wolny od pracy, za ostatni dzień terminu uważa się najbliższy następny dzień powszedni. W związku z tym najstarsze dziecko, które mogło zostać objęte świadczeniem, to dziecko urodzone 1 stycznia 2016 roku pod warunkiem że wniosek został złożony do dnia 2 stycznia 2017 roku włącznie. Podstawowym warunkiem wypłaty świadczenia jest zaświadczenie lekarskie potwierdzające ciężkie i nieodwracalne upośledzenia albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Przepisy nie przewidują sformalizowanego wzoru takiego zaświadczenia. Wystawić je może lekarz specjalista z dziedziny położnictwa i ginekologii, perinatologii lub neonatologii.

Ponadto, podobnie jak w przypadku tzw. becikowego, aby otrzymać świadczenie, matka dziecka musi pozostawać pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu (aby to potwierdzić, powinna mieć zaświadczenie wystawione przez lekarza lub położną). Pozostawanie pod opieką medyczną potwierdza się zaświadczeniem lekarskim lub zaświadczeniem wystawionym przez położną. Jednorazowe świadczenie przysługuje świadczeniobiorcą oraz osobom uprawnionym do świadczeń opieki zdrowotnej na podstawie przepisów o koordynacji w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1973 i 1807).

Wymóg dostarczenia zaświadczenia lekarskiego/zaświadczenia wystawionego przez położną nie dotyczy osób będących opiekunami prawnymi lub opiekunami faktycznymi dziecka, a także do osób, które przysposobiły dziecko.

Jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia żywego dziecka z ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniem albo nieuleczalną chorobą zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie poród przysługuje :

- matce,
- ojcu,
- opiekunowi faktycznemu dziecka (osoba faktycznie opiekująca się dzieckiem, jeżeli wystąpiła z wnioskiem do sądu opiekuńczego o przysposobienie dziecka) albo
- opiekunowi prawnemu dziecka.

Jednorazowe świadczenie nie przysługuje, jeśli dziecko zostało umieszczone w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie (oznacza to np. dom pomocy społecznej) albo w pieczy zastępczej. Świadczenie nie przysługuje również w przypadku urodzenia martwego dziecka.

Świadczenie nie wlicza się do dochodu przy ustalaniu prawa do innych świadczeń, w tym do świadczeń z pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, świadczenia wychowawczego oraz świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Świadczenie powinno zostać wypłacone w ciągu jednego miesiąca - jeśli wniosek został prawidłowo wypełniony i był kompletny; w ciągu dwóch miesięcy - jeśli sprawa jest wyjątkowo skomplikowana i urząd poprosi o dodatkowe dokumenty lub wyjaśnienia.

VIII. POMOC PAŃSTWA W WYCHOWYWANIU DZIECI - ŚWIADCZENIE WYCHOWAWCZE „RODZINA 500 PLUS”

Ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci wprowadziła w życie program „Rodzina 500 plus”. Jest to systemowe wsparcie polskich rodzin, które weszło w życie z dniem 1 kwietnia 2016 r., w ramach którego rodzice otrzymują świadczenie wychowawcze w wysokości 500 złotych miesięcznie na drugie i kolejne dziecko do ukończenia 18 roku życia niezależnie od dochodu. W przypadku rodzin z dochodem poniżej **800,00 zł netto na osobę** wsparcie otrzymuje rodzina także na pierwsze i jedyne dziecko. W przypadku dziecka niepełnosprawnego kryterium dochodowe na pierwsze dziecko wynosi **1200,00 złotych netto na osobę**.

Ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci przewiduje, że **świadczenie wychowawcze nie przysługuje, jeżeli rodzinie przysługuje za granicą świadczenie o podobnym charakterze**, za wyjątkiem sytuacji, gdy przepisy o koordynacji systemu zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy przewidują inaczej.

Celem świadczenia wychowawczego jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Ponadto ma wpłynąć na poprawę sytuacji życiowej rodzin oraz odwrócenie negatywnego trendu demograficznego w Polsce.

Świadczenie wychowawcze przysługuje osobom uprawnionym tj. matce, ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka.

Dodatkowe wsparcie w wysokości 500,00 złotych otrzymują także rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W przypadku urodzenia dziecka, ukończenia przez dziecko 18 roku życia lub w przypadku gdy dziecko, zgodnie z orzeczeniem sądu, jest pod opieką naprzemienną obydwójga rodziców rozwiedzionych, żyjących w separacji lub żyjących w rozłączeniu, kwotę świadczenia wychowawczego przysługującą za niepełny miesiąc ustala się, dzieląc kwotę tego świadczenia przez liczbę wszystkich dni kalendarzowych w tym miesiącu, a otrzymaną kwotę mnoży się przez liczbę dni kalendarzowych, za które to świadczenie przysługuje.

Wnioski w sprawie ustalenia prawa do świadczenia wychowawczego na kolejny okres są przyjmowane od dnia 1 sierpnia danego roku. W przypadku gdy osoba ubiegająca się o świadczenie wychowawcze na kolejny okres złoży wniosek wraz z dokumentami do dnia 31 sierpnia, ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego oraz wypłata tego świadczenia przysługująca za miesiąc październik danego roku następuje do dnia 31 października tego roku. W przypadku gdy osoba ubiegająca się o świadczenie wychowawcze na kolejny okres złoży wniosek wraz z dokumentami w okresie od dnia 1 września do dnia 31 października

danego roku, ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego oraz wypłata świadczenia przysługującego za miesiąc październik następuje do dnia 30 listopada tego roku.

Pierwsze wnioski o świadczenie wychowawcze na okres świadczeniowy 2016/2017 można było składać od dnia 01-04-2016 roku.

Osoby chcące skorzystać z Programu 500 plus miały trzy miesiące tj. od 01-04-2016 r. do 01-07-2016 r. na złożenie wniosku i wówczas świadczenie to było przyznane i wypłacane z wyrównaniem począwszy od dnia wejścia w życie ustawy.

Pierwsze świadczenie było przyznane na okres od 01-04-2016 r. do 30-09-2017 r. Natomiast w przypadku wniosków złożonych po upływie trzech miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, prawo do świadczenia zostało przyznane od miesiąca, w którym wpłynął wniosek z prawidłowo wypełnionymi dokumentami.

Wnioski o świadczenie wychowawcze można również składać za pomocą portalu empatia.mrpips.gov.pl, PUE ZUS, ePUAP, oraz bankowości elektronicznej.

W okresie od 01-04-2016 r. do 01-07-2016 r. do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kościelcu wpłynęło aż **576 wniosków**, z czego 55 to wnioski złożone drogą elektroniczną.

W sumie w 2016 r. liczba złożonych wniosków o świadczenie wychowawcze wynosiła 612, z czego 200 wniosków dotyczyło drugiego i kolejnego dziecka.

Wyszczególnienie	W okresie od 01-04-2016 r. do 01-07-2016 r.	W okresie od 02-07-2016 r. do 31-12-2016 r.	RAZEM
Liczba złożonych wniosków o świadczenie wychowawcze (w formie papierowej)	521	55	576
Liczba złożonych wniosków o świadczenie wychowawcze (w formie elektronicznej)	35	1	36
Liczba dzieci objętych świadczeniem 500+	810	38	848

W Gminie Kościelec pierwsze pieniądze z Programu „Rodzina 500+” wypłacono już 26 kwietnia 2016 roku. Rekordowa kwota świadczenia wypłacona jednej rodzinie to kwota 2500 złotych miesięcznie. 35 wniosków przekazano do Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Poznaniu w celu rozstrzygnięcia przez Marszałka Województwa Wielkopolskiego czy w danej sprawie mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

W Gminie Kościelec na wypłaty świadczenia wychowawczego wydatkowano kwotę 3.570.961,00 złotych, z czego kwota 30.000,00 złotych została wypłacona w ramach koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

Ogółem w 2016 roku w Gminie Kościelec wypłacono 7142 świadczenia wychowawcze, z czego 3128 to świadczenia wypłacone na pierwsze dziecko. Z tej formy wsparcia skorzystało 848 dzieci. Świadczeniem wychowawczym objęto 527 rodzin, z czego 35 rodzin miało ustalone prawo do świadczenia wychowawczego na pierwsze dziecko w sytuacji, gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności.

Biorąc pod uwagę ogólną liczbę złożonych wniosków o świadczenie wychowawcze, jak również powolny wzrost wniosków w związku z urodzeniem dziecka można zakładać, iż w 2017 roku kwota na realizację Programu „Rodzina 500+” może wynosić 4.697.484,00 złotych, czego 4.628.064,00 złotych na wypłatę świadczeń. Ponadto w 2017 roku można prognozować, że nastąpi wzrost wypłaty świadczenia wychowawczego w związku z decyzjami Marszałka Województwa Wielkopolskiego dotyczących koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego i wypłatą zaległych świadczeń wychowawczych począwszy od 01-04-2016 roku, albowiem w 2016 roku tylko 4 rodzinom na 35, których wnioski o świadczenie wychowawcze zostały przekazane do ROPS w Poznaniu wypłacono świadczenie wychowawcze.

IX. POMOC OSOBOM UPRAWNIONYM DO ALIMENTÓW

ŚWIADCZENIE Z FUNDUSZU ALIMENTACYJNEGO

Świadczenie z funduszu alimentacyjnego stanowi system wspierania osób uprawnionych do alimentów środkami finansowymi z budżetu państwa. Świadczenie z funduszu alimentacyjnego przysługuje osobom uprawnionym w przypadku bezskutecznej egzekucji przez komornika zasadzonych alimentów. Bezskuteczną jest egzekucja, w wyniku której w okresie ostatnich dwóch miesięcy nie wyegzekwowano pełnej należności z tytułu zaległych i bieżących zobowiązań alimentacyjnych; za bezskuteczną egzekucję uważa się również niemożność wszczęcia lub prowadzenia egzekucji alimentów przeciwko dłużnikowi alimentacyjnemu przebywającemu poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, w szczególności z powodu:

- a) braku podstawy prawnej do podjęcia czynności zmierzających do wykonania tytułu wykonawczego w miejscu zamieszkania dłużnika,
- b) braku możliwości wskazania przez osobę uprawnioną miejsca zamieszkania dłużnika alimentacyjnego za granicą.

Świadczenie z FA przysługuje osobie uprawnionej do ukończenia przez nią 18 roku życia albo w przypadku gdy uczy się w szkole lub szkole wyższej do ukończenia przez nią 25 roku życia, albo w przypadku posiadania orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności - bezterminowo.

Aby otrzymać świadczenie z funduszu alimentacyjnego dochód na osobę w rodzinie nie może przekroczyć kwoty 725,00 złotych. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują w wysokości bieżąco ustalonych alimentów, jednakże nie wyższej niż 500,00 złotych.

Wnioski o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego na nowy okres świadczeniowy są przyjmowane od dnia 1 sierpnia. W przypadku gdy osoba ubiegająca się o świadczenia z funduszu alimentacyjnego na nowy okres świadczeniowy złoży wniosek wraz z dokumentami do dnia 31 sierpnia, ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz wypłata świadczeń przysługujących za miesiąc październik następuje do dnia 31 października. W przypadku gdy osoba ubiegająca się o świadczenia na nowy okres świadczeniowy złoży wniosek wraz z dokumentami w okresie od dnia 1 września do dnia 31 października, ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz wypłata świadczeń przysługujących za miesiąc październik następuje do dnia 30 listopada.

W 2016 roku w Gminie Kościelec wypłacono 446 świadczeń z funduszu alimentacyjnego na ogólną kwotę 163.093,00 złotych. Największą grupę osób uprawnionych do świadczenia z funduszu alimentacyjnego stanowiły osoby w wieku 0-17 lat i wypłacono im świadczenie na kwotę 102.198,00 złotych, co daje 63,6 %. Resztę tj. 36,4 % stanowiły osoby w wieku 18-24 lata, którym wypłacono 60.895,00 złotych. W 2016 roku świadczenie z funduszu alimentacyjnego pobierało przeciętnie 35 osób. Wśród pobierających świadczenie z FA w 2016 roku przeważały osoby wychowywane w rodzinach niepełnych, tj. wychowywane przez rodzica niepozostającego w związku małżeńskim, bo aż 77 %. Drugą co do wielkości grupę świadczeniobiorców stanowiły osoby wychowywane przez rodziców pozostających w związku małżeńskim z osobą zobowiązaną do alimentacji wobec osoby uprawnionej (14 % ogółu świadczeniobiorców). W strukturze beneficjentów świadczenia z FA najwięcej osób uprawnionych otrzymuje świadczenie w wysokości od 300,01 zł do 400,00 złotych tj. 41,6 %.

W 2016 roku tylko 4 osoby uprawnione otrzymały świadczenie z FA wypłacane w związku z zamieszkiwaniem dłużnika alimentacyjnego poza granicami Polski.

Ogółem w 2016 roku ze świadczenia z FA korzystały osoby wychowywane w 25 rodzinach. W większości przypadków, bo aż w 19 na 25 rodzin świadczenie z FA wypłacone było na rodziny z 1 osobą uprawnioną.

W 2017 roku przewiduje się, że kwota na wypłatę świadczeń z FA może wynieść 108.270,00 złotych i będzie ona mniejsza niż plan na realizację ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów zrealizowany w 2016 roku. Wynika to z tego, iż wzrosła wysokość minimalnego wynagrodzenia za pracę do 2.000,00 złotych, co daje 1.459,00 złotych netto i w przypadku rodzin tj. rodzica z jednym dzieckiem kryterium dochodowe uprawiające do świadczeń z FA nie będzie spełnione. Ponadto grupa osób uprawnionych w przedziale wiekowym 18 - 24 lata rezygnuje z kontynuowania nauki w szkole i tym samym zmniejsza i się liczba osób pobierających świadczenie z FA.

KWOTY ZWRÓCONE PRZEZ DŁUŻNIKÓW ALIMENTACYJNYCH

Świadczenia z FA mają charakter zwrotny. Dłużnik alimentacyjny jest zobowiązany do zwrotu organowi właściwemu wierzyciela należności w wysokości świadczeń z FA wypłaconych osobie uprawnionej łącznie z odsetkami ustawowymi, które są naliczane od dnia następnego po dniu wypłaty świadczeń, do dnia spłaty całości należności dłużnika wobec gminy z tego tytułu.

Z kwoty zwróconej przez dłużnika 60 % kwoty zwrotu oraz ustawowe odsetki stanowią dochód budżetu państwa, natomiast pozostałe 40 % to dochód własny gminy wierzyciela.

W 2016 roku dłużnicy alimentacyjni zwrócili kwotę 57.829,35 złotych, z czego aż 27.547,27 złotych tj. 47,6 % stanowiły odsetki.

Zadłużenie z funduszu alimentacyjnego na dzień 31-12-2016 roku począwszy od 01-10-2008 roku wynosi 1.469.012,97 zł, z czego:

- kwota główna 1.081.815,55 złotych
- odsetki 386.298,22 złotych
- koszty upomnienia 899,20 złotych.

Przewiduje się, że w 2017 roku zwrot kwot wyegzekwowanych od dłużników alimentacyjnych może kształtować się na zbliżonym poziomie lub może nastąpić spadek w egzekucji należności. Wynika to z tego, iż z przeprowadzonych wywiadów alimentacyjnych dłużnicy alimentacyjni brak regulowania należności wypłaconych osobom uprawnionym z FA tłumaczą złą sytuacją dochodową i brakiem pracy. Zatem można wywnioskować, iż nie będą dokonywać wpłat, bądź wpłaty będą małe.

ZALICZKA ALIMENTACYJNA

Z dniem 30-09-2008 roku przestała obowiązywać ustawa z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej. Dnia 01-10-2008 r. weszła w życie ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów i od tego momentu alimenty na osoby uprawnione były wypłacane jako świadczenie z funduszu alimentacyjnego, a nie jako zaliczka alimentacyjna.

Pomimo tej zmiany obowiązkiem Gmin jest wyegzekwowanie wypłaconej zaliczki alimentacyjnej za okres od wejścia w życie do 30-09-2008 roku.

Na dzień 31-12-2016 roku zaległość z tytułu wypłaconej zaliczki alimentacyjnej, powiększona o 5 % wynosi 225.420,42 złotych. W 2016 roku Komornicy Sądowi wyegzekwowali od dłużników alimentacyjnych i przekazali kwotę w wysokości 24,29 złotych. Tak niska egzekucja zaliczki alimentacyjnej wynika z faktu, że dłużnicy mają do zwrotu wypłacone osobom uprawnionym świadczenia zarówno z zaliczki alimentacyjnej jak świadczenia z funduszu alimentacyjnego. Ponadto wyegzekwowane kwoty w pierwszej kolejności są przekazywane na spłatę z FA, a dopiero później na spłatę zaliczki alimentacyjnej.

POSTĘPOWANIE WOBEC DŁUŻNIKÓW ALIMENTACYJNYCH

W związku z realizacją ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów szeroki zakres zadań związany jest z prowadzeniem postępowania wobec dłużników alimentacyjnych. Ustawa zobowiązuje Gminy do podejmowania działań zmierzających do wyegzekwowania od dłużników alimentacyjnych należności wypłaconych z FA osobom uprawnionym.

Celem regulacji zawartych w ustawie jest skoordynowanie działań wierzycieli, sądów, komorników sądowych i innych instytucji mających na celu poprawę efektywności w zakresie egzekucji zasądzonych alimentów.

Działania te dotyczą:

1. ścisłej współpracy gminy wierzyciela z gminą dłużnika alimentacyjnego

Gmina Kościelec będąc organem właściwym wierzyciela (OWW) każdorazowo zobowiązana jest w sytuacji przyznania osobie uprawnionej świadczenia z FA do występowania do organu właściwego dłużnika (OWD) alimentacyjnego z wnioskiem o podjęcie działań wobec dłużnika alimentacyjnego.

Ponadto przekazuje do OWD i dłużnikowi alimentacyjnemu:

- 1) informację o przyznaniu osobie uprawnionej świadczeń z funduszu alimentacyjnego;
- 2) informację o wysokości zobowiązań dłużnika alimentacyjnego wobec Skarbu Państwa z tytułu:
  - wypłaconych osobie uprawnionej świadczeń z funduszu alimentacyjnego na podstawie ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
  - wypłaconych osobie uprawnionej na podstawie ustawy z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej (Dz. U. Nr 86, poz. 732 z późn. zm.) zaliczek alimentacyjnych,
  - wypłaconych na podstawie ustawy z dnia 18 lipca 1974 r. o funduszu alimentacyjnym (Dz. U. z 1991 r. Nr 45, poz. 200, z późn. zm.) świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

2. ścisłej współpracy gminy dłużnika z gminą wierzyciela

W sytuacji gdy Gmina Kościelec jest organem właściwym, na terenie której mieszka dłużnik alimentacyjny to spoczywa na niej wiele obowiązków wynikających z ustawy, a mianowicie:

- 1) Organ właściwy dłużnika przeprowadza wywiad alimentacyjny, w celu ustalenia sytuacji rodzinnej, dochodowej i zawodowej dłużnika alimentacyjnego, a także jego stanu zdrowia oraz przyczyn niełożenia na utrzymanie osoby uprawnionej oraz odbiera od niego oświadczenie majątkowe.
- 2) Organ właściwy dłużnika przekazuje komornikowi sądowemu informacje mające wpływ na skuteczność prowadzonej egzekucji, w szczególności zawarte w wywiadzie alimentacyjnym oraz oświadczeniu majątkowym dłużnika alimentacyjnego.
- 3) W przypadku gdy dłużnik alimentacyjny nie może wywiązać się ze swoich zobowiązań z powodu braku zatrudnienia, organ właściwy dłużnika zobowiązuje go do zarejestrowania się jako bezrobotny albo jako poszukujący pracy w przypadku braku możliwości zarejestrowania się jako bezrobotny oraz informuje właściwy powiatowy urząd pracy o potrzebie aktywizacji zawodowej dłużnika. Jeżeli dłużnik alimentacyjny uniemożliwia przeprowadzenie wywiadu alimentacyjnego lub odmówił:
  - a) złożenia oświadczenia majątkowego,
  - b) zarejestrowania się w powiatowym urzędzie pracy jako bezrobotny albo poszukujący pracy,
  - c) bez uzasadnionej przyczyny, w rozumieniu przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, przyjęcia propozycji odpowiedniego zatrudnienia lub

innej pracy zarobkowej, wykonywania prac społecznie użytecznych, prac interwencyjnych, robót publicznych, prac na zasadach robót publicznych albo udziału w szkoleniu, stażu lub przygotowaniu zawodowym dorosłych organ właściwy dłużnika wszczyna postępowanie dotyczące uznania dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych.

Jeśli organ właściwy dłużnika otrzyma kolejny wniosek o podjęcie działań wobec tego samego dłużnika alimentacyjnego, przeprowadza z nim wywiad alimentacyjny oraz odbiera od niego oświadczenie majątkowe.

W przypadku gdy organ właściwy dłużnika ustali na podstawie wywiadu alimentacyjnego lub oświadczenia majątkowego, że sytuacja dłużnika alimentacyjnego nie uległa zmianie, lub jeśli dłużnik alimentacyjny uniemożliwi przeprowadzenie tego wywiadu lub odmówi złożenia oświadczenia majątkowego, organ właściwy dłużnika nie informuje właściwego powiatowego urzędu pracy o potrzebie aktywizacji zawodowej dłużnika alimentacyjnego ani nie wszczyna postępowania dotyczącego uznania dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych, jeżeli poprzednio wydana decyzja o uznaniu dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych pozostaje w mocy.

Decyzji o uznaniu dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych nie wydaje się wobec dłużnika, który przez okres 6 ostatnich miesięcy wywiązywał się w każdym miesiącu ze zobowiązań alimentacyjnych w kwocie nie niższej niż 50% kwoty bieżąco ustalonych w tytule wykonawczym alimentów.

Gdy decyzja o uznaniu dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych stanie się ostateczna, organ właściwy dłużnika:

- składa wniosek o ściganie dłużnika za przestępstwo określone w art. 209 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.) oraz
- po uzyskaniu z centralnej ewidencji kierowców informacji, że dłużnik alimentacyjny posiada uprawnienie do kierowania pojazdami, kieruje wniosek do starosty o zatrzymanie prawa jazdy dłużnika alimentacyjnego wraz z odpisem tej decyzji.

3. ścisłej współpracy z Komornikiem Sądowym prowadzącym postępowanie egzekucyjne

- organ właściwy wierzyciela, jak i organ właściwy dłużnika przekazuje istotne dla skutecznej egzekucji należności informacje, w tym pochodzące z przeprowadzonych wywiadów alimentacyjnych,
- korespondencja z Komornikiem Sądowym dot. ustalenia czy dłużnik alimentacyjny wywiązuje w kwocie nie niższej niż 50% kwoty bieżąco ustalonych w tytule wykonawczym alimentów w związku z decyzją o uchylaniu się od zobowiązań alimentacyjnych,
- korespondencja z Komornikiem Sądowym dot. ustalenia adresu zamieszkiwania bądź pobytu dłużnika alimentacyjnego,

- organ właściwy wierzyciela w momencie wydania decyzji przyznającej świadczenie z FA zobowiązany jest do złożenia wniosku o wszczęcie bądź przyłączenie do egzekucji komorniczej.

Całe postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych wiąże się z ogromną ilością tworzonych pism. Ponadto postępowanie w sprawie wydania decyzji o uznaniu dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych jest bardzo rozbudowane i wymaga poświęcenia na to dużo czasu.

- 4. przekazywanie do 5 biur informacji gospodarczej informacji gospodarczej o zobowiązaniu lub zobowiązaniach dłużnika alimentacyjnego wynikających z tytułów, o których mowa w art. 28 ust. 1 pkt. 1 i 2 tej ustawy, w razie powstania zaległości za okres dłuższy niż 6 miesięcy.**

W ZAKRESIE CZYNNOŚCI STANOWISKA DO SPRAW FUNDUSZU ALIMENTACYJNEGO JEST RÓWNIEŻ:

- **prowadzenie ewidencji analitycznej do wpłat od dłużników alimentacyjnych w zaliczce alimentacyjnej oraz funduszu alimentacyjnym,**
- **uzgadnianie sald miesięcznych z księgowością budżetową oraz tworzenie przypisów i odpisów dotyczących wpłat od komorników.**

X. PIECZA ZASTĘPCZA

Obowiązująca od 1 stycznia 2012 r. **ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (j. t. Dz. U. z 2016 r., poz. 575 ze zm.)** reguluje kwestie związane z pomocą dziecku i rodzinie przez państwo i samorządy.

Nowy system ma za zadanie wzmocnić wsparcie dysfunkcyjnej rodziny biologicznej dziecka, przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, a w konsekwencji w przyszłości ograniczyć liczbę dzieci umieszczanych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Pomoc dotyczyć ma również rodzin, które sprawują pieczę zastępczą nad dziećmi, pozbawionymi opieki rodzicielskiej.

System pieczy zastępczej - definicja

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców, a obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej.

Zadania gminy

Na gminy nałożone zostały nowe zadania, dotychczas w ustawodawstwie nie ujmowane.

Zadania własne:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
  - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
  - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
  - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- 4) finansowanie:
  - a) kosztów szkoleń dla rodzin wspierających,
  - b) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
  - c) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2 ustawy, ponoszonych przez rodziny wspierające;
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie,
- 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy;
- 8) przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji, o której mowa w art. 193 ust. 8 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zadania zlecone:

- wykonywanie zadań wynikających z rządowych programów z zakresu wspierania rodziny.

Wspieranie rodziny i praca z rodziną

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji.

Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych zapewniane jest wsparcie, które polega w szczególności na:

- 1) analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- 2) wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
- 3) rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;
- 4) podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- 5) pomocy w integracji rodziny;
- 6) przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- 7) dążeniu do reintegracji rodziny.

Wspieranie rodziny jest prowadzone w formie:

- 1) pracy z rodziną;

- 2) pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

Praca z rodziną jest prowadzona w szczególności w formie:

- 1) konsultacji i poradnictwa specjalistycznego;
- 2) terapii i mediacji;
- 3) usług dla rodzin z dziećmi, w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych;
- 4) pomocy prawnej, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego;
- 5) organizowania dla rodzin spotkań, mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji, zwanych dalej "grupami wsparcia" lub "grupami samopomocowymi".

Praca z rodziną jest prowadzona także w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną.

Rodzina może otrzymać wsparcie przez działania:

- 1) instytucji i podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny;
- 2) placówek wsparcia dziennego;
- 3) rodzin wspierających.

Placówka wsparcia dziennego

W celu wsparcia rodziny dziecko może zostać objęte opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego. Placówkę wsparcia dziennego prowadzi gmina, podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania lub podmiot, który uzyskał zezwolenie wójta (art. 18 u.w.r.s.p.). Jednocześnie należy pamiętać, iż zgodnie z art. 2 ust. 3 u.w.r.s.p. placówka wsparcia dziennego jest jednostką organizacyjną wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Placówka wsparcia dziennego współpracuje z rodzicami lub opiekunami dziecka, a także z placówkami oświatowymi i podmiotami leczniczymi. Pobyt dziecka w placówce wsparcia dziennego jest nieodpłatny. Pobyt dziecka w placówce wsparcia dziennego jest dobrowolny, chyba że do placówki skieruje sąd.

Rodzina wspierająca

W celu wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodzina może zostać objęta pomocą **rodziny wspierającej** (art. 29 u.w.r.s.p.). Rodzina wspierająca, przy współpracy asystenta rodziny, **pomaga** rodzinie przeżywającej trudności w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

Pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka.

W przypadku gdy ośrodek pomocy społecznej poweźmie informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (j. t. Dz. U. z 2016 r., poz. 930 ze zm.).

Po dokonaniu analizy sytuacji rodziny, pracownik socjalny przeprowadzający wywiad środowiskowy wnioskuję do kierownika ośrodka pomocy społecznej o przydzielenie rodzinie asystenta rodziny.

Asystent rodziny

Rola asystenta rodziny polega na wzmożonej pracy z rodziną w celu niwelowania jej słabych punktów, nauczeniu jej zachowań, czynności- niejednokrotnie podstawowych- tak, aby możliwe było zbudowanie bądź odbudowanie normalnego funkcjonowania rodziny, a pozostawienie w niej dziecka nie zagrażało jego rozwojowi.

Asystenta rodziny zatrudnia kierownik jednostki organizacyjnej gminy, która organizuje pracę z rodziną, lub podmiot, któremu gmina na podstawie art. 190 zleciła organizację pracy z rodziną.

Asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub w miejscu wskazanym przez rodzinę.

Do zadań asystenta rodziny należy w szczególności:

- 1) opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym, o którym mowa w art. 11 ust. 1;
- 2) opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
- 3) udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- 4) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
- 5) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
- 6) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
- 7) wspieranie aktywności społecznej rodzin;
- 8) motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- 9) udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
- 10) motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
- 11) udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
- 12) podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- 13) prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
- 14) prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;
- 15) dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku, i przekazywanie tej oceny podmiotowi, o którym mowa w art. 17 ust. 1;
- 16) monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
- 17) sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;
- 18) współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;
- 19) współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, o których mowa w art. 9a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 ze zm.), lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną.

Liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 15.

Formy pieczy zastępczej

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

1) **rodzina zastępcza:**

- a) **spokrewniona**, tworzona przez małżonków lub osoby, niepozostające w związku małżeńskim, u których umieszczono dziecko w celu sprawowania nad nim pieczy zastępczej, będący wstępny lub rodzeństwem dziecka,
- b) **niezawodowa**, tworzona przez małżonków lub osoby, niepozostające w związku małżeńskim, u których umieszczono dziecko w celu sprawowania nad nim pieczy zastępczej, niebędącymi wstępny lub rodzeństwem dziecka,
- c) **zawodowa**, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna; tworzona przez małżonków lub osoby, niepozostające w związku małżeńskim, u których umieszczono dziecko w celu sprawowania nad nim pieczy zastępczej, niebędącymi wstępny lub rodzeństwem dziecka,

2) **rodzinny dom dziecka.**

Rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka, na ich wnioski, są wspierane przez rodziny pomocowe, na zasadach określonych w art. 73-75 ustawy.

Rodzina zastępcza oraz rodzinny dom dziecka zapewniają dziecku całodobową opiekę i wychowanie, w szczególności:

- 1) traktują dziecko w sposób sprzyjający poczuciu godności i wartości osobowej;
- 2) zapewniają dostęp do przysługujących świadczeń zdrowotnych;
- 3) zapewniają kształcenie, wyrównywanie braków rozwojowych i szkolnych;
- 4) zapewniają rozwój uzdolnień i zainteresowań;
- 5) zaspokajają jego potrzeby emocjonalne, bytowe, rozwojowe, społeczne oraz religijne;
- 6) zapewniają ochronę przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie prywatne dziecka;
- 7) umożliwiają kontakt z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej.

Rodzina zastępcza oraz prowadzący rodzinny dom dziecka współpracują z ośrodkiem adopcyjnym, koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej.

Kto może pełnić funkcję rodziny zastępczej

Pełnienie funkcji rodziny zastępczej oraz prowadzenie rodzinnego domu dziecka może być powierzone osobom, które:

- 1) dają rękojmię należytego sprawowania pieczy zastępczej;

- 2) nie są i nie były pozbawione władzy rodzicielskiej, oraz władza rodzicielska nie jest im ograniczona ani zawieszona;
- 3) wypełniają obowiązek alimentacyjny - w przypadku gdy taki obowiązek w stosunku do nich wynika z tytułu egzekucyjnego;
- 4) nie są ograniczone w zdolności do czynności prawnych;
- 5) są zdolne do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem, co zostało potwierdzone zaświadczeniami o braku przeciwwskazań zdrowotnych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, wystawionymi przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej;
- 6) przebywają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 7) zapewnią odpowiednie warunki bytowe i mieszkaniowe umożliwiające dziecku zaspokajanie jego indywidualnych potrzeb, w tym:
  - a) rozwoju emocjonalnego, fizycznego i społecznego,
  - b) właściwej edukacji i rozwoju zainteresowań,
  - c) wypoczynku i organizacji czasu wolnego.

Pełnienie funkcji rodziny zastępczej niezawodowej lub zawodowej oraz prowadzenie rodzinnego domu dziecka może być powierzone osobom, które nie były skazane prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe.

W przypadku rodziny zastępczej niezawodowej co najmniej jedna osoba tworząca tę rodzinę musi posiadać stałe źródło dochodów.

Rodzina zastępcza oraz prowadzący rodzinny dom dziecka sprawujący pieczę zastępczą nad dzieckiem mogą czasowo, za zgodą starosty, sprawować pieczę zastępczą nad tym dzieckiem poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Sprawowanie pieczy zastępczej nad dzieckiem może być czasowo powierzone, za zgodą starosty, rodzinie zastępczej lub prowadzącemu rodzinny dom dziecka, którzy nie zamieszkują na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w przypadku gdy rodzina zastępcza lub prowadzący rodzinny dom dziecka sprawują pieczę zastępczą nad rodzeństwem tego dziecka.

Współfinansowanie przez gminę pobytu dziecka w pieczy zastępczej

W przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- 1) 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 2) 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 3) 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

W przypadku umieszczenia dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- 1) 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 2) 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,

3) 50% w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej

– średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka albo środków finansowych na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz środków finansowych na bieżące funkcjonowanie tej placówki (art. 191 u.w.r.s.p.).

Przepisów powyższych nie stosuje się w przypadku gdy dziecko zostało umieszczone w pieczy zastępczej przed dniem 1 stycznia 2012 r. (art. 238 u.w.r.s.p.).

XI. PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE

Przemoc w rodzinie - definicja

Zgodnie z treścią ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t. j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1390) za przemoc w rodzinie należy rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Przemoc może mieć postać:

- **przemocy fizycznej**, np. popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielanie koniecznej pomocy,
- **przemocy psychicznej**, np. wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie), stosowanie gróźb,
- **przemocy seksualnej**, np. wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych,
- **przemocy ekonomicznej**, np. odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny, itp.

Cyberprzemoc – (ang. cyberbullying) to wszelka przemoc z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych – komunikatorów, czatów, stron internetowych, blogów, SMS-ów, MMS-ów.

Przykłady cyberprzemocy:

- wysyłanie wulgarnych e-maili i SMS-ów
- kłótnie internetowe
- publikowanie i rozsyłanie ośmieszających informacji, zdjęć i filmów

- podszywanie się pod inną osobę
- obraźliwe komentowanie wpisów na blogu
- przesyłanie linków z obraźliwymi zdjęciami i filmikami znajomym.

Osoba dotknięta przemocą w rodzinie uprawniona jest do uzyskania bezpłatnego zaświadczenia lekarskiego o ustaleniu przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie.

Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy

Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie a także zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie i osób ją stosujących określone zostały w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Procedura „Niebieskie Karty”

Podjęcie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura ta obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie przez przedstawicieli: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty oraz ochrony zdrowia (przedstawicielem uprawnionym do działań jest osoba wykonująca zawód medyczny, w tym lekarz, pielęgniarka, położna i ratownik medyczny). Procedura „Niebieskie Karty” oraz wzory formularzy wypełniane przez przedstawicieli podmiotów ją realizujących zostały określone Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r.

Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Rada Gminy w Kościelcu określiła tryb powoływania i odwoływania członków Zespołu oraz szczegółowe warunki jego funkcjonowania.

Wójt Gminy Kościelec zarządzeniem powołał Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

W skład Zespołu Interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele:

1. Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej;
2. Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
3. Policji;
4. Oświaty (pedagodzy szkolni);
5. Ochrony zdrowia;
6. Sądu (kuratorzy sądowi).

Zadaniem Zespołu jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności przez:

1. Diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie;
2. Podjęcie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku;
3. Inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie;

4. Rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
5. Inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

W ramach Zespołu Interdyscyplinarnego tworzone są grupy robocze w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach. Skład grupy roboczej ustala Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego w zależności od potrzeb wynikających z problemów występujących w indywidualnych przypadkach.

Do zadań poszczególnych grup roboczych należy, w szczególności: opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach; monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy; dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

Obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego zapewnia Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kościelcu.

Informacja, wsparcie i pomocy dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie

Zgłoszenia o stosowaniu przemocy można dokonać osobiście u członków zespołu, a w szczególności u pracowników socjalnych GOPS, pedagogów szkolnych i dzielnicowych.

Poradnictwo socjalne dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie udzielane jest codziennie w godzinach pracy Ośrodka tj. od poniedziałku do piątku w godz. od 7:30 do 15:30.

Ponadto dla mieszkańców Gminy Kościelec uruchomiony jest telefon interwencyjno - informacyjny dla ofiar przemocy w rodzinie **0 603 16 16 11** - czynny całodobowo, pod którym można uzyskać informację dotyczącą problemów przemocy i dokonać wstępnego zgłoszenia o stosowaniu przemocy w rodzinie.

Można również skorzystać z pomocy:

Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie "Niebieska Linia"

Tel. 800 120 002

Policja

Tel. 997 lub 112

Kryzysowy Telefon Zaufania

Tel. 116 123

Szczegółowe sprawozdanie Radzie Gminy Kościelec z prac Zespołu Interdyscyplinarnego corocznie do dnia 30 listopada danego roku przedstawia Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego.

XII. KARTA DUŻEJ RODZINY

Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny to system zniżek dla rodzin wielodzietnych. Przysługuje niezależnie od dochodu rodzinom z przynajmniej trójką dzieci:

- w wieku do ukończenia 18 roku życia,
- w wieku do ukończenia 25 roku życia, w przypadku gdy dziecko uczy się w szkole lub w szkole wyższej,
- bez ograniczeń wiekowych, w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.

Ważne jest, aby w chwili składania wniosku rodzina spełniała ww. warunki. Jeśli w chwili składania wniosku rodzina nie ma na utrzymaniu co najmniej trojga dzieci spełniających wymienione wyżej warunki, Karta Dużej Rodziny nie będzie przysługiwała żadnemu z jej członków.

Karta jest wydawana bezpłatnie, każdemu członkowi rodziny. Rodzice, przez których rozumie się także rodziców zastępczych lub osoby prowadzące rodzinny dom dziecka, mogą korzystać z Karty dożywotnio. Osoby posiadające orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności otrzymują Kartę na czas trwania orzeczenia o niepełnosprawności.

Karta Dużej Rodziny oferuje system zniżek oraz dodatkowych uprawnień. Jej posiadacze będą mieli możliwość korzystania z katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej czy transportowej na terenie całego kraju. **Zniżki mogą oferować nie tylko instytucje publiczne, ale również przedsiębiorcy prywatni.** Przystępując do programu zyskują prawo do posługiwania się znakiem „Tu honorujemy Kartę Dużej Rodziny”. **Wykaz zniżek** dostępnych w ramach Karty Dużej Rodziny jest dostępny na stronie internetowej Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej www.mpips.gov.pl oraz na stronach www.rodzina.gov.pl oraz www.empatia.mpips.gov.pl. Wykaz ten jest na bieżąco aktualizowany.

Miejsca, w których przysługują zniżki oznaczone są specjalnym znakiem „Tu honorujemy Kartę Dużej Rodziny”. Aby skorzystać ze zniżki należy w kasie okazać Kartę lub na stronie internetowej partnera Karty Dużej Rodziny (np. sklepu internetowego) podać wymagane dane z Karty Dużej Rodziny. Z Karty każdy jej posiadacz może korzystać w dowolnym czasie. Oznacza to, że aby skorzystać z Karty nie trzeba być całą rodziną w jednym miejscu.

Aby otrzymać Kartę Dużej Rodziny należy złożyć wniosek w gminie odpowiadającej miejscu zamieszkania.

Prawo do posiadania Karty przysługuje członkowi rodziny wielodzietnej, który jest:

1. osobą posiadającą obywatelstwo polskie, mającą miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
2. cudzoziemcem mającym miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na pobyt stały, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej, zezwolenia na pobyt czasowy udzielony w związku z okolicznością, o której mowa w art. 186 ust. 1 pkt. 3 ustawy z dnia 12

grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. poz. 1650 oraz z 2014 r. poz. 463 i 1004), lub w związku z uzyskaniem w Rzeczypospolitej Polskiej statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej, jeżeli zamieszkuje z członkami rodziny na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;

3. mającym miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obywatelem państwa członkowskiego Unii Europejskiej, państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej oraz członkom jego rodziny w rozumieniu art. 2 pkt. 4 ustawy z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin (Dz. U. z 2014 r. poz. 1525), posiadającym prawo pobytu lub prawo stałego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

W przypadku osób, o których mowa w art. 5 ust. 2 ustawy o Karcie Dużej Rodziny (dotyczącym cudzoziemców), Karta jest przyznawana odpowiednio na okres, o którym mowa powyżej, nie dłużej jednak niż na okres wynikający z dokumentu potwierdzającego prawo do zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Cudzoziemcowi posiadającemu zezwolenie na pobyt stały przyznaje się Kartę na taki okres, jaki przysługiwałby obywatelowi Rzeczypospolitej Polskiej (w szczególności dotyczy do rodziców, którzy dostają Kartę bezterminowo).

Składając wniosek o przyznanie Karty, przedstawia się oryginały lub odpisy dokumentów potwierdzających prawo do przyznania Karty, w szczególności:

- 1) w przypadku rodzica – dokument potwierdzający tożsamość oraz oświadczenie, że rodzic nie jest pozbawiony władzy rodzicielskiej ani ograniczony we władzy rodzicielskiej przez umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej w stosunku do co najmniej trojga dzieci;
- 2) w przypadku małżonka rodzica – dokument potwierdzający tożsamość oraz akt małżeństwa;
- 3) w przypadku dzieci w wieku do ukończenia 18. roku życia – akt urodzenia lub dokument potwierdzający tożsamość;
- 4) w przypadku dzieci w wieku powyżej 18. roku życia – dokument potwierdzający tożsamość oraz oświadczenie lub zaświadczenie o planowanym terminie ukończenia nauki w danej placówce;
- 5) w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności w wieku powyżej 18. roku życia – dokument potwierdzający tożsamość oraz orzeczenie o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności;
- 6) w przypadku dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka – postanowienie o umieszczeniu w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka;
- 7) w przypadku osób przebywających w dotychczasowej rodzinie zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka, o których mowa w art. 37 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej – oświadczenie o pozostawaniu w dotychczasowej rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka.

W przypadku cudzoziemca mającego miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na pobyt stały, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej, zezwolenia na pobyt czasowy udzielony w związku z okolicznością, o której mowa w art. 186 ust. 1 pkt. 3 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. poz. 1650 oraz z 2014 r. poz. 463 i 1004), lub w związku z uzyskaniem w Rzeczypospolitej Polskiej statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej, jeżeli zamieszkuje z członkami rodziny na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, składając wniosek, poza ww. dokumentami, okazuje dokument potwierdzający prawo do zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Karta Dużej Rodziny posiada jeden, ogólnopolski wzór. Ma wymiary 54x85,6 mm (takie, jak np. karta płatnicza lub kredytowa). Karta jest spersonalizowana. Oznacza to, że znajduje się na niej imię i nazwisko oraz numer PESEL jej posiadacza. Dodatkowo podana jest data ważności karty, jej numer, skrót „KDR” pisany alfabetem Braille’a oraz elementy zabezpieczające przez jej podrobieniem.

Ogólnopolska Karty Dużej Rodziny od karty lokalnej różni się tym, że jest przyznawana wszystkim uprawnionym zamieszkującym w Polsce bez względu na to, w której gminie mieszkają. Tylko sam akt złożenia wniosku o Kartę jest ograniczony do gminy zamieszkania, aby mieszkańcy mogli jak najbliżej załatwić tę sprawę administracyjną. Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny upoważnia do korzystania ze zniżek na terenie całego kraju, a nie tylko w obrębie gminy. Program Ogólnopolski jest odrębny od programów samorządowych.

W 2016 roku mieszkańcy Gminy Kościelec złożyli 9 wniosków o wydanie Karty Dużej Rodziny dla 46 osób.

XIII. WIELKOPOLSKA KARTA DUŻEJ RODZINY

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Kościelcu realizowany jest również Program „**Wielkopolska Karta Rodziny**”. Jest to Program, do którego przystąpiła Gmina Kościelec, którego celem jest podejmowanie działań na rzecz rodzin wielodzietnych z województwa wielkopolskiego. Został on przyjęty przez Zarząd Województwa Wielkopolskiego 29 maja 2014 roku, Uchwałą Nr 4705/2014.

Wielkopolska Karta Rodziny zapewnia rodzinom wielodzietnym korzystanie na preferencyjnych warunkach z katalogu oferty kulturalnej, oświatowej, rekreacyjnej i transportowej poprzez system zniżek wprowadzony przez Podmioty przystępujące do Programu „Wielkopolska Karta Rodziny”.

Katalog partnerów Programu „Wielkopolska Karta Rodziny” dostępny jest na stronie **www.rops.poznan.pl**

Składając wniosek o przyznanie Karty, przedstawia się oryginały lub odpisy dokumentów potwierdzających prawo do przyznania Karty, w szczególności:

- 1) w przypadku rodzica – dokument potwierdzający tożsamość oraz oświadczenie, że rodzic nie jest pozbawiony władzy rodzicielskiej ani ograniczony we władzy rodzicielskiej przez umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej w stosunku do co najmniej trojga dzieci;
- 2) w przypadku małżonka rodzica – dokument potwierdzający tożsamość oraz akt małżeństwa;
- 3) w przypadku dzieci w wieku do ukończenia 18. roku życia – akt urodzenia lub dokument potwierdzający tożsamość;

- 4) w przypadku dzieci w wieku powyżej 18. roku życia – dokument potwierdzający tożsamość oraz oświadczenie o planowanym terminie ukończenia nauki w danej placówce;
- 5) w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności w wieku powyżej 18. roku życia – dokument potwierdzający tożsamość oraz orzeczenie o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności;
- 6) w przypadku dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka – postanowienie o umieszczeniu w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka;
- 7) w przypadku osób przebywających w dotychczasowej rodzinie zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka, o których mowa w art. 37 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej – oświadczenie o pozostawaniu w dotychczasowej rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka.

Adresatami działań w ramach Programu „Wielkopolska Karta Rodziny” są rodziny 3+. Wielkopolska Karta Rodziny przyznawana jest rodzicom/opiekunom prawnym dzieci prowadzących wspólne gospodarstwo domowe z minimum trojgiem dzieci i dzieciom w wieku do 18 roku życia lub 26 roku życia w przypadku kontynuowania nauki, a bez ograniczeń wiekowych w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności.

W roku 2016 żadna rodzina z terenu Gminy Kościelec nie skorzystała z możliwości wydania Wielkopolskiej Karty Rodziny.

XIV. KARTA DUŻEJ RODZINY GMINY KOŚCIELEC

Uchwałą NR XIX/125/16 z dnia 25 maja 2016 roku Rada Gminy Kościelec przyjęła program „**Karty Dużej Rodziny Gminy Kościelec**”. Realizatorem Programu w Gminie Kościelec jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kościelcu.

Program skierowany jest do rodzin wielodzietnych. Przez rodzinę wielodzietną rozumie się: rodzinę zamieszkujejącą na terenie Gminy Kościelec (także rodzinę zastępczą), składającą się z rodziców/opiekunów prawnych, mających na utrzymaniu troje i więcej dzieci w wieku do ukończenia 18 roku życia lub do ukończenia 25 roku życia, w przypadku gdy dziecko uczy się lub studiuje, natomiast w przypadku dzieci niepełnosprawnych bez ograniczenia wieku pozostających pod opieką rodzica. Karta Dużej Rodziny Gminy Kościelec ma na celu poprawę warunków życia rodzin wielodzietnych, zwiększenie szans rozwojowych i życiowych dzieci i młodzieży wychowujących się w rodzinach, a także kształtowanie ich pozytywnego wizerunku oraz promocje modelu rodziny wielodzietnej poprzez zwiększenie dostępności do dóbr kultury, sportu i rekreacji, a także promocji i ofert przygotowanych przez firmy i instytucje uczestniczące w Programie.

W ramach programu objęte są pomocą rodziny wielodzietne w postaci zniżek zaoferowanych przez Partnerów Programu na podstawie zgłoszonych przez nich deklaracji. Wykaz aktualnych partnerów Programu Karty Dużej Rodziny Gminy Kościelec oraz oferowanych przez nich ulg i zwolnień publikowany jest na stronie internetowej Urzędu Gminy Kościelec.

Potwierdzeniem uprawnień do korzystania ze zniżek jest Karta Dużej Rodziny Gminy Kościelec wydawana dla każdego uczestnika Programu, po spełnieniu wymienionych wyżej wymogów. Koszt wytworzenia karty lub duplikatu pokrywają osoby uprawnione do korzystania z Programu. Natomiast koszt promocji ponosi Organizator.

Wniosek o wydanie karty lub duplikatu karty składa osoba pełnoletnia rodzic/opiekun dzieci.

Korzystanie ze zniżek na podstawie Karty możliwe jest wyłącznie z dowodem osobistym lub innym dokumentem ze zdjęciem potwierdzającym tożsamość.

Na koniec 2016 roku dwie rodziny złożyły wniosek o przyznanie Karty Dużej Rodziny Gminy Kościelec.

XV. KARTA SENIORA GMINY KOŚCIELEC

Uchwałą NR XIX/124/16 z dnia 25 maja 2016 roku Rada Gminy Kościelec przyjęła program „**Karty Seniora Gminy Kościelec**”. Realizatorem również tego Programu w Gminie Kościelec jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kościelcu.

Program skierowany jest do mieszkańców Gminy Kościelec w wieku powyżej 60 roku życia zamieszkałych na terenie gminy z zamiarem stałego pobytu. Karta Seniora Gminy Kościelec ma na celu szeroko pojętą aktywizację społeczną mieszkańców Gminy Kościelec poprzez zwiększenie dostępności do dóbr kultury, sportu i rekreacji, a także promocji i ofert przygotowanych przez firmy i instytucje uczestniczące w Programie.

W ramach programu objęte są pomocą osoby, które ukończyły 60 lat i przysługują im zniżki zaoferowane przez Partnerów Programu na podstawie zgłoszonych przez nich deklaracji. Wykaz aktualnych partnerów Programu Karty Seniora Gminy Kościelec oraz oferowanych przez nich ulg i zwolnień publikowany jest na stronie internetowej Urzędu Gminy Kościelec.

Potwierdzeniem uprawnień do korzystania ze zniżek jest Karta Seniora Gminy Kościelec wydawana dla każdego uczestnika Programu. Karta Seniora Gminy Kościelec jest kartą imienną, wydawana jest bezterminowo. Korzystanie ze zniżek na podstawie Karty możliwe jest wyłącznie z dowodem osobistym lub innym dokumentem ze zdjęciem potwierdzającym tożsamość. Koszt wytworzenia karty w wysokości 2,40 złotych lub duplikatu pokrywają osoby uprawnione do korzystania z Programu. Natomiast koszt promocji ponosi Gmina Kościelec. Na koniec 2016 roku 52 osoby złożyły wniosek o przyznanie Karty Seniora Gminy Kościelec.

XVI. INNE ZADANIA

W roku 2016 w zakresie pomocy instytucjonalnej 3 osoby zostały skierowane i umieszczone w domach pomocy społecznej. W ramach pracy socjalnej informowano, a także ewentualnie pomagano w skompletowaniu dokumentów rodzinom, które zdecydowały się na umieszczenie osoby wymagającej całodobowej opieki i pielęgnacji w Zakładach Opiekuńczo – Lecznicych. 4 osoby zostały skierowane do Krajowego Ośrodka Mieszkalno – Rehabilitacyjnego dla Osób Chorych na Stwardnienie Rozsiane (SM) w Dąbkach.

Pomoc osobom bezdomnym jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym. Oznacza to, iż gmina ma obowiązek wygospodarować środki finansowe na różnego rodzaju formy wsparcia osób bezdomnych. Gmina Kościelec ma podpisane porozumienie z Gminą Miejską Koło dotyczące umieszczania mieszkańców w Noclegowni Miejskiej w Kole przy ul. Sosnowej 1. W roku 2016 skierowano na czas określony do noclegowni 3 bezdomnych. Ponadto jedną osobę skierowano do Noclegowni działającej przy Oddziale Rejonowym PCK w Kaliszu w ramach zawartej umowy pomiędzy Kierownikiem GOPS w Kościelcu, a Zarządem Oddziału Rejonowego PCK w Kaliszu. Łącznie w noclegowniach podopieczni zamieszkiwali przez 366 dni, z tego tytułu został poniesiony wydatek w kwocie 5 862,00 złotych.

Gmina Kościelec w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014 – 2020 realizowanego w ramach Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD), którego realizatorem jest między innymi Federacja Polskich Banków Żywności otrzymała w roku 2016 do bezpłatnego przekazania osobom potrzebującym żywność pochodzącą z rezerw Unii Europejskiej. Do mieszkańców gminy wystosowano kurendy z informacją, że osoby i rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej mogą zgłosić się do Ośrodka Pomocy Społecznej i wpisać się na listę osób chcących otrzymać pomoc żywnościową. W ramach programu jest dostarczana osobom najuboższym w Polsce pomoc żywnościowa w formie paczek lub posiłków. Dodatkowo wobec osób objętych Programem realizowane są różne działania towarzyszące, mające na celu włączenie społeczne, takim działaniem były warsztaty kulinarne dla dwóch grup, w których uczestniczyły 32 osoby. Pomoc w ramach PO PŻ jest kierowana do osób, które z powodu niskich dochodów nie są w stanie zapewnić sobie odpowiedniego posiłku. Wsparcie trafia do osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji, spełniających przesłanki wskazane w art. 7 ustawy o pomocy społecznej, których dochód nie przekracza 150 % odpowiedniego kryterium dochodowego uprawniającego do korzystania z pomocy społecznej. W związku ze zmianą wytycznych MRPiPS i zmianą kryterium dochodowego POPŻ Podprogram 2016 od dnia 01.01.2017 roku pomocą żywnościową mogą być objęte osoby i rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej, spełniające kryteria określone w art. 7 ustawy o pomocy społecznej i których dochód nie przekracza 200 % kryterium dochodowego uprawniającego do skorzystania z pomocy społecznej, tj. **1268,00 złotych** dla osoby samotnie gospodarującej i **1028,00 złotych** dla osoby w rodzinie. Tak określony wymóg ma na celu wsparcie osób i rodzin znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji, w sposób trwały i intensywny. Program jest uzupełnieniem działań gminy w zakresie udzielania pomocy żywnościowej najuboższym mieszkańcom, w większości przypadków adresowany jest do osób i rodzin korzystających z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej.

W roku 2016 w ramach programu 2015 FEAD Koniński Bank Żywności przekazał następujące ilości produktów:

- * mleko - 4320 litrów
- * ryż biały – 3220 kg
- * groszek konserwowy z marchewką – 2303,20 kg
- * kasza jęczmienna - 5040 kg
- * makaron świderki – 2240 kg
- * koncentrat pomidorowy – 512 kg
- * ser żółty – 660 kg
- * mielonka wieprzowa – 1885,60 kg
- * klopsiki – 3672 kg
- * płatki – 640 kg
- * ser topiony – 960 kg
- * cukier – 3360 kg
- * olej – 1620 litrów
- * kawa zbożowa – 180 kg
- * sok – 1440 litrów

Łącznie w ramach programu przekazano **32 052,80 kg** żywności o wartości **97 607,34 złotych**.

Wyżej wymienione produkty zostały przekazane mieszkańcom ze wszystkich miejscowości Gminy Kościelec bezpośrednio w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej.

Z pomocy tej skorzystały **547 osób ze 181 rodzin**, 2 osobom odmówiono skierowania do otrzymania pomocy z powodu przekroczenia kryterium dochodowego.

GOPS w ramach swojej działalności prowadził również całoroczną zbiórkę odzieży używanej, obuwia oraz innych sprzętów. Mieszkańcy lub instytucje mogą przynosić lub zgłaszać wolę przekazania zbędnych rzeczy, zaś osoby potrzebujące mogą korzystać z tej formy pomocy.

Wsparciem dla mieszkańców gminy jest współpraca z Bankiem Żywności w Koninie, który w roku 2016 kilkanaście razy przekazywał różne artykuły żywnościowe. W przeważającej części były to jogurty w ilości 3 834,06 kg. Wśród innych produktów wymienić należy między innymi:

- napoje – 1 518 litrów
- margaryna – 432 kg
- warzywa mrożone – 593,60 kg
- ketchup – 567,12 kg
- sałatka rybna – 137,70 kg
- pomidory – 1182 kg
- majonez – 180 kg
- buraki – 10 kg
- jabłka – 1 908 kg

Łącznie Bank Żywności przekazał żywność na kwotę **45 454,61 złotych**.

Produkty te Ośrodek Pomocy Społecznej na bieżąco przekazywał podopiecznym i dzieciom do szkół.

Pracownicy socjalny wykonują prace w środowisku lokalnym, ale także prace biurową, która polega między innymi na sporządzaniu list wypłat zasiłków, przygotowywaniu i wydawaniu decyzji administracyjnych, praca w programach do obsługi świadczeniobiorców. Pracownicy socjalni zajmują się także dystrybucją artykułów spożywczych otrzymywanych z Banku Żywności, są członkami i uczestniczą w posiedzeniach Zespołu Interdyscyplinarnego Gminy Kościelec i Grupach Roboczych, prowadzi postępowania w ramach „Niebieskiej Karty”, monitorują miejsca pobytu osób bezdomnych na terenie gminy i wykonują szereg innych zadań.

Pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kościelcu realizując nałożone na nich obowiązki i zadania, także by zapewnić pomoc w rozwiązywaniu problemów klientów pomocy społecznej oraz w celu prawidłowej realizacji zadań wynikających z obowiązujących przepisów współpracowali również z radnymi, sołtysami, wieloma instytucjami, organizacjami pozarządowymi, ośrodkami pomocy społecznej i szeregiem innych instytucji.

XVII. REALIZACJA PRACY SOCJALNEJ

Praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Prowadzona jest:

- 1) z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej;
- 2) ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności.

W pracy socjalnej wykorzystuje się właściwe tej działalności metody i techniki, stosowane z poszanowaniem godności osoby i jej prawa do samostanowienia.

Praca socjalna świadczona jest osobom i rodzinom bez względu na posiadany dochód.

W zakresie potrzeb społecznych i ograniczonych możliwości ich zaspokojenia, praca socjalna nabiera nowego znaczenia, stanowiąc podstawowy i najważniejszy instrument działania. Wykonywanie pracy socjalnej jest jednym z głównych zadań gminy w zakresie pomocy społecznej. W pracy socjalnej chodzi o profesjonalną pomoc w kierunku wzmocnienia lub odzyskania zdolności adresatów pomocy w funkcjonowaniu społecznym oraz tworzeniu sprzyjających ku temu warunków społecznych. Praca socjalna to działalność ułatwiająca jednostkom, grupom, środowiskom adaptację w zmieniających się warunkach życia poprzez organizowanie dostępu do całego systemu usług umożliwiających w ostatecznym efekcie samodzielność życiową i godne uczestnictwo w życiu społecznym.

Praca socjalna dotyczy niemal każdej rodziny zgłaszającej się po pomoc do Ośrodka. Jest to jedna z bardzo ważnych i pracochłonnych form pomocy, polegająca przede wszystkim na dotarciu do świadomości klienta, że pracownik socjalny chce i może mu pomóc, pod warunkiem, że on sam zaangażuje się w proces zmian. Pracownik socjalny przeprowadzający wywiad środowiskowy analizuje wraz z klientem sytuację, zastanawia się nad możliwościami przezwyciężenia problemów, udziela porad, ukierunkowuje klienta na możliwości załatwienia jego spraw życiowych, motywuje do zmiany zachowań, które pomogłyby mu w dalszym życiu. Niejednokrotnie przeprowadza pierwsze mediacje w sytuacjach konfliktowych. W dalszej pracy z klientem pracownik socjalny przeprowadza wiele rozmów, interwencji, porad, uczestniczy w załatwianiu skomplikowanych spraw klienta, współpracuje z instytucjami i organizacjami w zakresie rozwiązywania problemów osoby lub rodziny. Pracownik socjalny często pełni funkcję „pogotowia ratunkowego” będąc po części prawnikiem, pedagogiem, psychologiem, pielęgniarką, doradcą czy po prostu cierpliwym słuchaczem.

Praca socjalna jest ukierunkowana na przywrócenie utraconej lub ograniczonej zdolności samodzielnego funkcjonowania osoby lub rodziny. W sytuacjach gdy nie jest możliwe usamodzielnienie osoby z powodu wieku lub choroby celem działań staje się zagwarantowanie opieki, umożliwiającej godną egzystencję.

Wśród technik, wykorzystywanych najczęściej w pracy socjalnej na pierwszy plan wysuwa się wywiad rodzinny przeprowadzany w miejscu zamieszkania klienta, za pomocą którego dokonywana jest analiza sytuacji życiowej klienta, diagnoza przyczyn jego trudności życiowych oraz zasobów i uświadomionych możliwości zainteresowanego oraz członków jego rodziny. Na podstawie dokonanych ustaleń pracownicy socjalni mogą we współpracy z klientem opracować plan pracy w kierunku dokonania pozytywnych zmian, którego realizacja wzmocniona świadczeniami pieniężnymi ma doprowadzić do usamodzielnienia się rodziny. Elementem warunkującym sukces jest aktywna współpraca klienta i członków rodziny w pokonywaniu trudności.

Praca socjalna może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny. W kontrakcie socjalnym opracowuje się ocenę sytuacji osoby lub rodziny oraz formułuje cele, które ma osiągnąć osoba lub rodzina dla przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej. Narzędzie to określa również uprawnienia i zobowiązania stron (pracownika socjalnego oraz osoby lub rodziny ubiegającej się o pomoc), w ramach wspólnie podejmowanych działań. W związku z tym, kontrakt socjalny może być zawierany w określonym etapie metodycznego działania, po pełnym rozpoznaniu i ocenie sytuacji osoby lub rodziny ubiegającej się o pomoc.

Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych tutejszego Ośrodka polega w szczególności na:

- występowaniu w charakterze przedstawiciela i rzecznika spraw podopiecznych szczególnie niezaradnych życiowo,
- aktywizowanie klientów do poszukiwania pracy oraz utrzymywanie stałego kontaktu z Powiatowym Urzędem Pracy,
- pomoc w skompletowaniu dokumentów w celu uzyskania zasiłku pielęgnacyjnego, dodatku mieszkaniowego, świadczeń rodzinnych, renty, emerytury itp.,

- podejmowanie działań w zakresie uzyskania alimentów,
- uczeniu racjonalnego gospodarowania posiadanymi środkami,
- kierowaniu do komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Poradni Zdrowia Psychicznego, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, Powiatowej Komisji ds. Orzekania o Niepełnosprawności, itp.,
- współpracy z asystentem rodziny, pedagogami szkolnymi, sądem rodzinnym, kuratorami zawodowymi i społecznymi, policją, zakładem karnym, lekarzami, pielęgniarkami, itp.

Praca socjalna jest procesem długotrwałym. Jej zadaniem jest likwidacja określonego problemu. Nie pozbedziemy się tego problemu wypłacając potrzebującej rodzinie zasiłek pieniężny. Należy podjąć takie działania, aby ta rodzina była w stanie samodzielnie zapewnić sobie godne warunki życia. Pracownik socjalny, który otrzyma informację o potrzebie udzielenia wsparcia rodzinie, natychmiast przeprowadza szczegółowe rozpoznanie sytuacji. Obserwuje interakcje i zbiera wszelkie, niezbędne informacje na temat członków rodziny. Te informacje dotyczą zarówno zdrowia, sytuacji zawodowej oraz szkolnej dzieci, sytuacji materialnej rodziny. Wywiad na temat danej rodziny przeprowadzony jest w szkole, u pedagoga, w instytucjach i organizacjach, które do tej pory wspierały rodzinę w określony sposób. Proces pozyskiwania informacji pozwala pracownikowi socjalnemu dojść do konkluzji, co leży u podłoża aktualnych problemów.

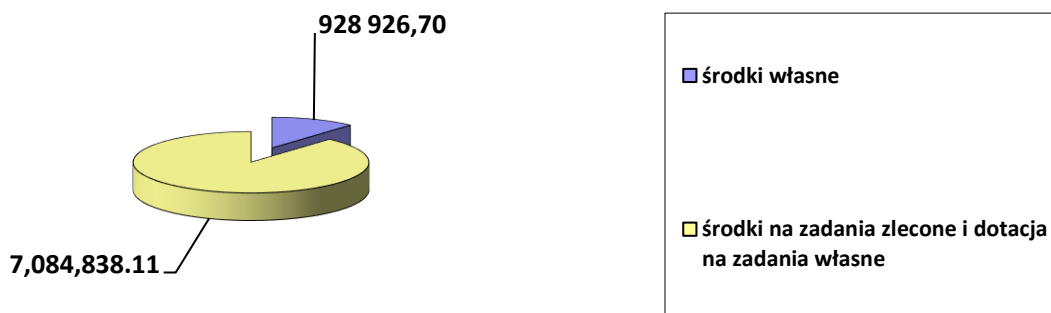
Praca socjalna składa się zawsze z określonych etapów (rozpoznanie sytuacji i przygotowanie do diagnozy, uruchomienie zasobów zewnętrznych, zmotywowanie do zmian, przeprowadzenie zmian, monitorowanie efektywności prowadzonych działań, ocena). Praca socjalna ma ograniczyć się do pomocy, w której osoba potrzebująca odzyskała poczucie własnej wartości, dzięki czemu będzie w stanie zrealizować wyznaczone przez siebie cele.

XVIII. BUDŻET I UDZIAŁ ŚRODKÓW

Łączny budżet Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kościelcu w roku 2016 w zakresie planu wynosił **8 013 764,81 złotych**, z czego po stronie wydatków zamknął się kwotą **7 625 861,24 złotych**, co stanowiło **95,16 %** wykonania planu.

Udział środków własnych gminy w wydatkach budżetu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w roku 2016 wyniósł **928 926,70 złotych**, a środki na realizację zadań zleconych i dotacja na realizację zadań własnych gminy stanowiła kwotę **7 084 838,11 złotych**.

Udział środków własnych gminy w budżecie GOPS w 2016 roku

XIX. REALIZACJA BUDŻETU

W rozdziale 85202 – zakup usług przez jednostki samorządu terytorialnego od innych jednostek samorządu terytorialnego w ramach zadań własnych wydatkowano kwotę **117 922,51 zł**. Środki te przeznaczono na opłatę 52 świadczeń za pobyt 6 mieszkańców gminy w Domach Pomocy Społecznej.

W rozdziale 85204 – zakup usług przez jednostki samorządu terytorialnego od innych jednostek samorządu terytorialnego w ramach zadań własnych wydatkowano kwotę **33 179,92 złotych**. Środki te przeznaczone zostały na pokrycie opłat na rzecz Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kole. Odpłatność ta ponoszona jest z tytułu umieszczenia dzieci z terenu Gminy Kościelec w rodzinach zastępczych i pogotowiu opiekuńczym na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W rozdziale 85205 – zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Zadanie realizowane jest w ramach zadań własnych. Wydatkowano kwotę **2 440,33 zł** i środki te zostały wykorzystane na obsługę Zespołu Interdyscyplinarnego Gminy Kościelec i potrzeby w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W rozdziale 85206 – wspieranie rodziny - w ramach zadań własnych wydatkowano kwotę **38 315,57 złotych**. Z środków tych finansowane były koszty zatrudnienia asystenta rodziny w ramach działań, do których zobowiązane są samorządy terytorialne w celu wsparcia rodzin przeżywających trudności opiekuńczo – wychowawcze, które umożliwiłoby zatrzymanie w rodzinie dzieci zagrożonych umieszczeniem w pieczy zastępczej. Opieką asystenta rodziny objętych było 11 rodzin, w których wychowywało się 21 dzieci. Na realizację zadania gmina otrzymała dotację w wysokości 22 800,00 złotych z przeznaczeniem na zadania realizowane w ramach resortowego programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej na rok 2016 „ Asystent Rodziny i Koordynator Rodzinnej Pieczy Zastępczej,, Umowa NR PS-II.946.345.2016.7 z dnia 12.09.2016 roku. Dotacja mogła być wykorzystana na dofinansowanie kosztów zatrudnienia asystenta rodziny. Kwota 15 515,57 złotych są to środki własne przeznaczone na utrzymanie stanowiska pracy, w tym na zakup materiałów biurowych, szkolenia, wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń , delegacje.

W rozdziale 85211 - świadczenie wychowawcze (Program Rodzina 500 plus) - pomoc Państwa w wychowywaniu dzieci. W zadaniu tym wydatki wyniosły **3 640 931,67 złotych**, w tym dotacja 3 640 920, 96 złotych i środki własne w kwocie 10,71 złotych. Wydatki związane z wypłatą zadań realizowanych zgodnie z ustawą o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci wyniosły 3 570 961,60 zł. Środki przeznaczono na wypłaty świadczenia dla 848 dzieci. Kwota 69 959,36 złotych były to środki przeznaczone na utrzymanie, w tym między innymi na: utworzenie nowego stanowiska pracy, zakup materiałów biurowych, zakup energii, zakup usług pozostałych, opłaty telefoniczne, opłaty administracyjne i czynsz, szkolenia, wynagrodzenie i pochodne od wynagrodzenia, delegacje.

W rozdziale 85212 - świadczenia rodzinne wydatkowano kwotę **2 688 660,64** złotych, z tego środki własne gminy stanowiły kwotę **38 187,53** złotych, a dotacja **2 650 473,11** złotych.

Wydatkowanie środków w tym rozdziale przedstawia się następująco:

Dotacje przeznaczono na wydatki związane z wypłatą świadczeń i realizację zadań wynikających z ustawy o świadczeniach rodzinnych i ustawy o pomocy osobą uprawnionym do alimentów, w tym między innymi na wypłatę:

- zasiłków rodzinnych - wypłacono 6573 zasiłki
- dodatków do zasiłków rodzinnych – wypłacono 3056 dodatków
- jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia się dziecka – 65 świadczeń
- zasiłek pielęgnacyjny – 2578 świadczeń
- specjalny zasiłek opiekuńczy – 275 świadczeń
- zasiłek dla opiekuna – 280 świadczeń
- świadczenie pielęgnacyjne – 330 świadczeń
- świadczenie rodzicielskie – 139 świadczeń
- opłacenie składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe za osoby uprawnione, które pobierały świadczenia przyznane opiekunom osób niepełnosprawnych – 642 składki
- fundusz alimentacyjny
- wydatki bieżące związane z obsługą świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego.

W rozdziale 85213 – składki na ubezpieczenie zdrowotne (zadania własne i zlecone) wydatkowano łącznie **42 400,69** złotych, całość środków stanowiło dotację. Z kwoty tej na sumę **16 139,72** złotych zostało opłaconych 369 składek na ubezpieczenie zdrowotne dla 36 świadczeniobiorców pomocy społecznej pobierających zasiłek stały i nie posiadających prawa do ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu (zadania własne), oraz 433 świadczenia na kwotę **26 260,97** złotych dla osób pobierających świadczenia rodzinne – opiekuńcze (zadania zlecone) również nie posiadających prawa do ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu, a za które Ośrodek Pomocy Społecznej jest zobowiązany opłacać składki.

W rozdziale 85214 - świadczenia społeczne w ramach zadań własnych wydatkowano kwotę **183 166,72** złotych. Środki te przeznaczono na wypłatę:

- zasiłków okresowych dla 80 rodzin, dla których wypłacono 287 świadczeń na kwotę 96 254,72 złotych
- zasiłki celowe i celowe specjalne oraz w naturze przyznano i wypłacono na kwotę 79 050,00 złotych
- wypłacono 1 świadczenie dla 1 rodziny w formie zasiłku celowego na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego na kwotę 2 000,00 złotych
- opłacono schronienie w formie 366 świadczeń tj. noclegów dla 4 osób bezdomnych na kwotę 5 862,00 złotych.

W rozdziale 85215 – dodatki mieszkaniowe (zadanie własne i zlecone) wydatkowano łącznie kwotę **36 124,60** złotych. Z kwoty tej wypłacono 154 dodatki mieszkaniowe z tego użytkownikom lokali spółdzielczych 30 dodatków, prywatnych 88 i innych 36. Łącznie dodatki mieszkaniowe wypłacono w kwocie 35 667,00 złotych. Dodatek energetyczny wypłacono na kwotę 448,80 złotych tj. 24 świadczenia dla dwóch rodzin, natomiast kwotę 8,80 złotych przeznaczono na zakup materiałów biurowych.

W rozdziale 85216 - świadczenia społeczne w ramach zadań własnych wydatkowano kwotę **193 613,21** złotych. Z środków tych realizowane były wypłaty zasiłków stałych dla 41 osób i wypłacono z tego tytułu 417 świadczeń.

W rozdziale 85219 – w ramach tego rozdziału finansowane są wydatki związane z utrzymaniem i funkcjonowaniem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej (zadanie własne). W rozdziale tym wydatkowano kwotę **380 725,91** złotych.

W rozdziale 85228 – usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze (zadanie własne gminy) wydatkowano kwotę **144 292,86** złotych. Z kwoty tej finansowane było świadczenie usług opiekuńczych u 22 podopiecznych Ośrodka. Ogółem zostało wykonanych 14 089 godziny usług opiekuńczych. Środki na realizację tego zadania w całości finansowane były przez gminę.

W rozdziale 85295 – pozostała działalność - z rozdziału tego finansowane były wydatki na dożywianie (zadanie własne), oraz realizację ustawy o Karcie Dużej Rodziny, a także Karta Seniora Gminy Kościelec i Karta Dużej Rodziny Gminy Kościelec. Wydatkowano łącznie kwotę 124 086,61 złotych. Z kwoty tej na samo dożywianie wydatkowano **122 500,00** złotych, z czego 58 893,76 złotych przeznaczono na zakup posiłków w szkołach dla 123 dzieci z 66 rodzin. Dzieci dożywiane były w 15 placówkach szkolno – oświatowych w tym w 5 szkołach na terenie gminy i 10 placówkach poza terenem gminy. Dla dzieci tych zakupiono 14 125 posiłków z tego w formie:

- pełnego obiadu – 2 440
- jednego dania gorącego – 11 685

Średni koszt jednego posiłku wyniósł 4,17 złotych.

Pozostałą kwotę w zakresie dożywiania wydatkowano na:

- świadczenie celowe na zakup żywności – 53 607,10 złote (przyznano 178 świadczeń dla 75 rodzin),
- Świadczenie rzeczowe w postaci zakupu produktów żywnościowych - 9 999,14 złotych (przyznano pomoc dla 50 rodzin).

XX. CELE, POTRZEBY, WNIOSKI I UWAGI KOŃCOWE

Podstawową przesłanką do udzielenia pomocy finansowej jest kryterium dochodowe wynikające z art. 8 ustawy o pomocy społecznej. Aktualnie kryterium to zostało ustalone na poziomie 634,00 zł dla osoby samotnie gospodarującej i 514,00 zł dla osoby w rodzinie, oraz musi zachodzić okoliczność (powód) do udzielenia pomocy. Osoby korzystające z pomocy społecznej to najczęściej osoby korzystające ze świadczeń pieniężnych w formie zasiłku stałego, okresowego i celowego, a także osoby korzystające z rzeczowych form pomocy, tj. zapewnienie posiłków szkolnych.

Osoby i rodziny ubiegają się o pomoc w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej z różnych przyczyn. Od wielu lat znaczącą grupą wśród ogółu korzystających z pomocy są rodziny żyjące w ubóstwie. Spowodowane jest to uzyskiwaniem przez te osoby i rodziny małych dochodów, całkowitym ich brakiem lub utratą. Często jedynym dochodem rodziny są otrzymywane z tutejszego Ośrodka świadczenia rodzinne, czy świadczenia wychowawcze.

Przyczyną ubóstwa jest także utrwalone zjawisko wyuczonej bezradności. Mimo podejmowanych działań mających na celu przeciwdziałanie utrwalaniu i przekazywaniu z pokolenia na pokolenie zjawisk związanych z ubóstwem, wiele rodzin objętych od lat pomocą nadal pozostaje świadczeniobiorcami pomocy społecznej. Do innych nie mniej znaczących przyczyn występowania problemów w rodzinach korzystających z pomocy należy: niepełnosprawność, bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba, nadużywanie alkoholu, problemy opiekuńczo – wychowawcze, trudności w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz bezdomność. Często przyczyną dysfunkcji osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej, oprócz niskich dochodów, jest niepełnosprawność. Duża grupa osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej to osoby niepełnosprawne, które nie wypracowały sobie uprawnień do świadczeń emerytalno - rentowych, a obecnie ze względu na wiek lub stan zdrowia nie są w stanie podjąć działań mających na celu pozyskanie środków na swoje utrzymanie.

Inną z najczęściej występujących dysfunkcji wśród osób korzystających z pomocy społecznej w roku 2016 było bezrobocie. Zadaniem pracownika socjalnego pomagającego osobom bezrobotnym jest jego aktywizacja zawodowa, a także m. in. informowanie bezrobotnego o prawach socjalnych, warunkach i możliwościach uzyskania pomocy, kontrola aktywności klientów OPS w poszukiwaniu pracy, informowanie bezrobotnych o ofertach pracy pojawiających się poza systemem pośrednictwa urzędu pracy. Pomoc klientowi, którego głównym problemem jest brak pracy, rzadko kiedy okazuje się w pełni satysfakcjonująca. Pracownik socjalny nie ma możliwości pełnego zrekompensowania tego niedostatku, bo przecież największą satysfakcją w pomaganiu bezrobotnym jest znalezienie i otrzymanie przez nich pracy, a każda inna pomoc to tylko łagodzenie skutków bezrobocia.

Znaczącą grupą osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej są osoby długotrwale lub ciężko chore. Większość świadczeń udzielonych z tego powodu to pomoc jednorazowa na zakup leków lub pokrycie kosztów związanych z zapewnieniem opieki w miejscu zamieszkania. Pomoc z powodu długotrwałej choroby jest udzielana w większości osobom starszym, które mają niskie świadczenia emerytalne i pomimo funkcjonowania systemu ubezpieczeń zdrowotnych w oparciu, o który usługi medyczne są finansowane przez Narodowy Fundusz Zdrowia następuje ciągły wzrost kosztów leczenia i leków. Osobom, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione była udzielana pomoc w formie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania. Celem usług opiekuńczych jest wsparcie osób i zapewnienie pomocy w codziennym funkcjonowaniu, a także zaspokojenie codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Wśród dysfunkcji, które w istotny sposób przyczyniają do trudnej sytuacji finansowej rodzin, korzystających z pomocy społecznej, znajduje się alkoholizm któregoś z członków rodziny. Rozwiązywanie problemów alkoholowych klientów Ośrodka często nie daje pozytywnych rezultatów. Osoby uzależnione nie chcą kontynuować współpracy w kierunku zatrzymania choroby. Trzeba dużych wysiłków i działań by spowodować, aby osoba uzależniona od alkoholu podjęła leczenie. Większość osób, które nadużywają alkoholu to mężczyźni, najlicniejsza grupa z nich to osoby, które nie pracują lub pracują dorywczo i nie mają stałych źródeł dochodu. Najtrudniejsze sytuacje występują w rodzinach z dziećmi oraz w sytuacjach, gdy alkoholu nadużywają oboje rodzice.

Szczególnie trudna jest praca z rodzinami, w których występują problemy opiekuńczo - wychowawcze i trudności w prowadzeniu gospodarstwa domowego. W rodzinach dotkniętych powyższą dysfunkcją występują najczęściej konflikty, wynikające z zaburzeń

więzi rodzinnych między małżonkami lub dziećmi, czy trudności szkolne. Do bezradności rodziny prowadzą w większości przypadków uzależnienia, które narastają w warunkach małej aktywności zawodowej oraz społecznej podopiecznych i stanowią złudną ucieczkę od problemów życia codziennego. Wspólne działania pomocowe asystenta rodziny, pedagogów szkolnych, służb pomocy społecznej, wsparte przez działania kuratorów sądowych i policji pozwalają na zapewnienie poprawnych warunków rozwoju dzieci i członków tych rodzin. Bardzo ważna do spełnienia jest tutaj rola asystenta rodziny. Asystent rodziny przez pewien czas wspiera rodzinę, aby w przyszłości samodzielnie potrafiła pokonywać trudności życiowe, zwłaszcza dotyczące opieki i wychowania dzieci.

Ważnym problemem w skali gminy jest problem bezdomności. Nie dotyczy dużej grupy osób ale niepokojący jest fakt, że pojawiają się nowe sprawy, w konsekwencji czego kolejne osoby stają się bezdomne lub są zagrożone bezdomnością. Według rozeznania tut. Ośrodka w ubiegłym roku 6 mieszkańców gminy było osobami bezdomnymi.

Ubiegły rok był rewolucyjny pod względem świadczeń socjalnych – polski rząd wprowadził Program Rodzina 500 plus, który przyczynił się do zmiany życia wielu rodzin. Wprowadzenie programu Rodzina 500 + wpływa na obniżenie ubóstwa wśród dzieci i ich rodziców. Spadła co prawda ilość osób korzystających z pomocy społecznej, jednak wydaje się, że system stał się coraz bardziej kuszący. Wypłacanie pieniędzy do tej pory wzbudza jednak spore kontrowersje. Istnieje obawa, że pomoc społeczna uzależni, a system przyznawania świadczeń nie likwiduje bezradności. Należałoby się zastanowić, czy system ten przypadkiem nie kształtuje i nie promuje bierności, a często staje się metodą na życie, Program 500+ jedynie nie wzmocni tych postaw. Należałoby się zastanowić również nad tym, czy system zasiłków i świadczeń socjalnych nie jest zbyt rozbudowany. Aby pomoc społeczna spełniała swoją rolę konieczna jest zmiana dotychczasowych zasad jej udzielania. Działania pasywne polegające m.in. na ochronie słabszych ekonomicznie grup ludności, a w szczególności wypłacie zasiłków należałoby zastąpić działaniem aktywizującym. Podejście finansowe polegające na bezzwrotnych świadczeniach socjalnych, musi być zastępowane poprzez zachęty do samodzielnego działania. Instytucje pomocowe powinny ograniczyć dostęp do środków pieniężnych i zmniejszyć je do minimum, a skupić się na poprawie sytuacji na lokalnym rynku pracy i tym samym pobudzać do działań, prowadzących do wzrostu zamożności rodzin, ale poprzez system, którym osoby i rodziny własnym staraniem wpływałyby na poprawę własnej sytuacji materialnej i życiowej.

Pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kościelcu wśród wniosków i postulatów przedłożyli następujące uwagi końcowe:

- brak w Ośrodku Pomocy Społecznej pomieszczenia służącego do prowadzenia swobodnych rozmów z klientami w sprawach szczególnie osobistych i drażliwych, gdzie klient w indywidualnej rozmowie mógłby bez skrępowania porozmawiać o przeżywających kłopotach i trudnościach,
- w związku z szerokim zakresem wykonywanych obowiązków pracownicy świadczeń rodzinnych nie wyobrażają sobie dalszego zwiększania zakresu czynności i dokładania kolejnych zadań do realizacji z uwagi na to, iż będzie to kolidowało z rzetelnym wykonywaniem dotychczasowych obowiązków,
- stanowisko ds. funduszu alimentacyjnego i świadczenia wychowawczego jest stanowiskiem zdecydowanie obciążonym nadmierną ilością obowiązków. Fakt ten potwierdza liczba wniosków o świadczenie wychowawcze, które rozpatruje jedna osoba pomimo innych zadań powierzonych w zakresie obowiązków. Liczba wniosków w 2016 roku o świadczenie wychowawcze wynosiła 612, z czego aż 412 wniosków wymagało dokładnej analizy sytuacji dochodowej rodzinnej w celu ustalenia, czy jest spełnione

kryterium dochodowe uprawniające do świadczenia na pierwsze dziecko. W kolejnym okresie świadczeniowym, który rozpocznie się od 1 sierpnia 2017 r. nastąpi nałożenie się okresu przyjmowania wniosków o świadczenie wychowawcze i świadczenie z funduszu alimentacyjnego. Przyjęcie, przeanalizowanie, zweryfikowanie danych w systemie Empatia oraz wydanie decyzji dla 612 wniosków samodzielnie nie jest możliwe. Ponadto postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych jest rozbudowane, a przeprowadzanie wywiadów alimentacyjnych, aktywizowanie dłużników alimentacyjnych czy wprowadzanie zaległości dłużników do 5 BIG-ów wymaga również czasu. Dodatkowo zadania z KDR i comiesięczne sprawozdania z realizacji Programu „Rodzina 500+” przekraczają możliwości pracownika by powierzone obowiązki były wykonywane z zachowaniem terminów.

W sprawozdaniu przedstawiony został opis najważniejszych problemów społecznych występujących w 2016 roku w Gminie Kościelec i krótki opis działań z zakresu pomocy społecznej podejmowanych dla ich rozwiązania. W roku 2017 roku zachodzi konieczność dalszego udzielania wsparcia materialnego i finansowego mieszkańcom gminy. Należy podkreślić, że wzrasta liczba osób w wieku poprodukcyjnym, starszych, niepełnosprawnych i przewlekle chorych. W kolejnych latach należy spodziewać się wzrostu liczby osób starszych wymagających wsparcia w formie różnych usług między innymi takich jak: usługi opiekuńcze, umieszczenie w domu pomocy społecznej, zakładzie opiekuńczo-leczniczym czy hospicjach. Dlatego też w tym zakresie znacząco mogą wzrosnąć wydatki gminy, albowiem te zadania są zadaniami własnymi gminy i finansowanymi ze środków własnych.

W dalszym ciągu ważnym zadaniem, a jednocześnie obowiązkiem staje się podjęcie działań zmierzających do podniesienia poziomu bezpieczeństwa funkcjonowania ośrodka pomocy społecznej oraz zadbanie i zwiększenie poczucia bezpieczeństwa przy wykonywaniu indywidualnych zadań przez pracowników tej instytucji. Należy zagwarantować bezpieczeństwo pracy, zwłaszcza wtedy kiedy przychodzi mieć do czynienia z nieprzewidywalnymi zachowaniami osób roszczeniowo nastawionych i nie mogących przyjąć do wiadomości tego co jest możliwe im do zaoferowania w myśl obowiązujących reguł i zasad udzielania pomocy społecznej. Pracownicy Ośrodka często są wyzywani, szkalowani, a czasami im się grozi.

Rok 2017 będzie dla Ośrodka kontynuacją realizowanych zadań i działań wynikających z ustaw oraz podejmowaniem nowych inicjatyw w zakresie rozwiązywania problemów społecznych. W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej podjęto działania i rozpoczęto pracę, aby w roku 2017 opracować i przedłożyć Radzie Gminy do uchwalenia Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych. Podjęte zostaną również działania w zakresie opracowania i przedłożenia do uchwalenia Radzie Gminy Gminnego Programu Wspierania Rodziny. W roku 2016 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kościelcu w Partnerstwie z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Kole i Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Kłodawie złożył wniosek w trybie konkursowym o dofinansowanie realizacji projektu w Ramach wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020 w ramach Poddziałania 7.1.2 „Razem przeciwko wykluczeniu. Kolskie Partnerstwo na rzecz włączenia społecznego”. W przypadku jego pozytywnej weryfikacji i zaakceptowania jego realizacja odbędzie się w roku 2017.

Niniejsze sprawozdanie merytoryczne zostało opracowane w oparciu o sprawozdania roczne przekazywane wojewodzie zgodnie z obowiązującymi przepisami, oraz w oparciu o analizę i diagnozę występujących problemów dokonywaną na bieżąco w pracy Ośrodka.